

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۳ آذر ماه ۱۴۰۲

بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، ابوالفضل بهاری، گلناز بینقی، محمدابراهیم تونندهجانی، محمد حمیدی، احمدرضا ذاکرزاده، امیر زرنادوز، سعید عزیزخانی، علی قهرمانزاده، امیر محمودیان، محمد نظامی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، محمدمین داداشقام، سید علیرضا علویان، فرهاد فروزان کیا، مجتبی فرهادی، یاسین مهدیان، شیوا نظری، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	امیرمهدی افشار، ریحانه امینی، آریتا بیدقی، کوثر شاه‌حسینی، فاطمه صفری، سید محمد مدنی دینانی
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، مهدی جاهدی، محمد حبیبی
عربی زبان قرآن	ولی برجی، حسین رضایی، امیرحسین شکوری، احسان کلاته‌عربی، روح‌الله گلشن، علی محسن‌زاده، سید محمدعلی مرتضوی، ایدین مصطفی‌زاده، پیروز و جان
تاریخ و جغرافیا	علی آقاجانبور، زهرا دامیار، فاطمه سخایی، امیرحسین کاروین، آرش مرتضائی فر، جواد میربلوکی
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، محمد آقاصالح، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، حمید سودیان، فرهاد قاسمی‌نژاد، احمد منصور، فیروز نژادنجه، علیرضا نصیری
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی، سید محمد مدنی دینانی

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم تونندهجانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، علی مرشد، محمد حمیدی، آروین حسینی	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	یاسین مهدیان، مهتاب شیرازی	فریبا رفوفی
جامعه‌شناسی	کوثر شاه‌حسینی	کوثر شاه‌حسینی	فاطمه صفری، آرش مرتضائی‌فر	زهرة قموشی
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	محمد صدی زاداسفنگره فرهاد علی‌نژاد	زهرة قموشی
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	زهرا دامیار	زهرا دامیار	فاطمه عزیزی	عطیه محلوچی
فلسفه و منطق	سبا جعفرزاده صابری	علیرضا نصیری	فرهاد علی‌نژاد، رامیلا عسگری	سوگند بیگری
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	مرتضی عزیزی	زهرة قموشی

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: مجیا اصغری، مسئول دفترچه: زهرة قموشی
حروفچین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

ریاضی و آمار (۳)

۱- گزینه ۲»

(مهمم بصیرایی)

دامنه میان چارکی برابر است با $IQR = Q_3 - Q_1 = 130 - 80 = 50$ درصد دانش‌آموزان از تلفن همراه برای ورود به شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند و ۲۵ درصد دانش‌آموزانی که در این شبکه‌ها نیستند؛ از گوشی برای کارهایی غیر از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. ۵۰ درصد دانش‌آموزان برابر نصف دانش‌آموزان است، پس نصف دانش‌آموزان از تلفن هوشمند برای بازی استفاده می‌کنند.

از آنجایی که نمودار درصد دانش‌آموزان را نشان می‌دهد نه زمان استفاده از تلفن هوشمند پس گزینه «۲» می‌تواند نادرست باشد به‌طور مثال ۵۰ درصدی که به بازی مشغول هستند می‌تواند زمانی بیش‌تری صرف بازی کرده باشند اما ۷۵ درصدی که در شبکه‌های اجتماعی بوده‌اند هر یک زمان کوتاهی را صرف آن کرده‌اند.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲۸ و ۲۹)

۲- گزینه ۳»

(مهمم نظامی)

برای حل و بررسی مسائل آمار، طبق جدول زیر ۵ گام داریم:

شماره گام	اسم گام	کارهایی که در این گام انجام می‌شود
۱	بیان و فهم مسئله	تعریف دقیق مسئله - فهم مسئله
۲	طرح و برنامه‌ریزی	شیوه اندازه‌گیری - روش نمونه‌گیری - روش کار
۳	گردآوری و پاک‌سازی داده‌ها	گردآوری داده‌ها - سازمان‌دهی داده‌ها - پاک‌سازی داده‌ها
۴	تحلیل داده‌ها	مرتب کردن داده‌ها - گزارش معیارها - رسم نمودار و جدول‌ها
۵	بحث و نتیجه‌گیری	تفسیر نتایج - نتیجه‌گیری - نقد و بررسی - ایده‌های جدید

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲۸ تا ۳۷)

۳- گزینه ۴»

(ابوالفضل بهاری)

چارک سوم حقوق کارگران کارخانه «الف» با بیش‌ترین حقوق کارگران کارخانه «ب» برابر است.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۷)

۴- گزینه ۳»

(سعید عزیزقانی)

با توجه به نمودار جعبه‌ای مربوط به کلاس A داریم:

$\left\{ \begin{array}{l} \text{کمترین نمره} = 3 \\ \text{بیشترین نمره} = 20 \\ Q_1 = 6 \\ Q_2 = 12 \text{ (میان)} \\ Q_3 = 13 \end{array} \right.$

 $\Rightarrow A \quad R_A = 20 - 3 = 17$ دامنه تغییرات نمرات کلاس A

با توجه به نمودار جعبه‌ای مربوط به کلاس B داریم:

$\left\{ \begin{array}{l} \text{کمترین نمره} = 3 \\ \text{بیشترین نمره} = 15 \\ Q_1 = 5 \text{ چارک اول} \\ Q_2 = 12 \text{ چارک دوم (میان)} \\ Q_3 = 14 \text{ چارک سوم} \end{array} \right.$

$\Rightarrow B \quad IQR_B = Q_3 - Q_1 = 14 - 5 = 9$ دامنه میان‌چارکی نمرات کلاس B در نهایت داریم:

$$\frac{R_A}{IQR_B} = \frac{17}{9}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۷)

۵- گزینه ۱»

(مهمم همیری)

با توجه به اینکه انحراف معیار داده‌های مربوط به پایه دوازدهم کوچکتر است، پس پراکندگی کم‌تری دارد پس ساعات استفاده از شبکه شاد به میانگین نزدیک‌تر است.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۷)

۶- گزینه ۱»

(مهمم بصیرایی)

ابتدا زاویه مرکزی مربوط به رشته زبان را به دست می‌آوریم:

$$60^\circ = (25^\circ + 8^\circ + 75^\circ + 12^\circ) - 360^\circ = \text{زاویه مورد نظر}$$

حال به کمک تناسب داریم:

$$\frac{360^\circ}{600} = \frac{60^\circ}{x} \Rightarrow x = \frac{600 \times 60}{360} = 100$$

۱۰۰ هزار نفر در کنکور زبان شرکت کرده‌اند.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲۸ تا ۳۷)

۷- گزینه ۱»

(مهمم همیری)

با توجه به آن که مجموع زوایای مرکزی دایره برابر است با ۳۶۰° پس:

$$4x + 50^\circ + 60^\circ + 90^\circ + x + 10^\circ = 360^\circ$$

$$\Rightarrow 5x = 360^\circ - 210^\circ = 150^\circ \Rightarrow x = 30^\circ$$

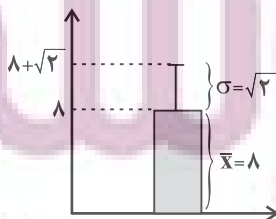
$$\Rightarrow 30^\circ + 10^\circ = 40^\circ \text{ کمتر از } 10^\circ \text{ سال}$$

$$\Rightarrow \frac{40}{360} \times 100 \approx 11/1 \text{ درصد}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲۸ تا ۳۷)

۸- گزینه ۴»

(امیر زرنروز)

با توجه به نمودار $\sigma = 8 + \sqrt{2} - 8 = \sqrt{2}$ و $\bar{x} = 8$ ، $n = 20$ است داریم:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_{20} - \bar{x})^2}{20} = 2$$

شیب تابع خطی منفی است پس $f(3) > f(4)$ از طرفی $a \in \mathbb{N}$ پس a یا بزرگترین عضو دامنه و یا کوچکترین عضو دامنه است، در نتیجه:

$$f(a) = -13 \text{ یا } f(a) = -5$$

$$f(a) = -13 \rightarrow -4a + b = -13 \text{ (II)}$$

از I و II نتیجه می‌گیریم:

$$\text{(I, II)} \rightarrow \begin{cases} 4a + b = 11 \\ -4a + b = -13 \end{cases} \Rightarrow b = -1 \text{ غرق}$$

$$f(a) = -5 \rightarrow -4a + b = -5 \text{ (III)}$$

از I و III نتیجه می‌گیریم:

$$\text{I, III} \rightarrow \begin{cases} 4a + b = 11 \\ -4a + b = -5 \end{cases} \Rightarrow b = 3, a = 2$$

حال با توجه به مقادیر a به دست آمده a و b داریم:

$$\Rightarrow a + b = 5$$

(ریاضی و آمار (I)، تابع، صفحه‌های ۵۰ تا ۶۲)

(ممدابراهیم توزنده‌بانی)

۱۳- گزینه «۳»

تعداد اعضای دامنه همواره با تعداد زوج مرتب‌های تابع برابر بوده و بزرگتر یا مساوی تعداد اعضا برد است لذا $k = c$ و $k \geq h$ در نتیجه گزینه‌های «۱» و «۴» رد می‌شوند، گزینه «۲» هم قابل قبول نیست چون زمانی که 3 زوج مرتب داریم، تعداد اعضا برد نمی‌تواند صفر باشد. در نتیجه پاسخ گزینه «۳» است.

(ریاضی و آمار (I)، تابع، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۴)

(ممد نظامی)

۱۴- گزینه «۴»

چون تابع $f(x)$ با خط $2y - 3x + 6 = 0$ برخورد نداشته است، این دو خط با هم موازی‌اند و دو خط موازی شیب‌های برابری دارند:

$$2y - 3x + 6 = 0 \Rightarrow y = \frac{3}{2}x - 3 \Rightarrow \text{شیب خط} = \frac{3}{2}$$

$$f(x) = \frac{3}{2}x + b$$

همچنین می‌دانیم ضابطه نیمساز ناحیه دوم و چهارم $y = -x$ است، پس اگر عرض نقطه برخورد $f(x)$ با نیمساز ناحیه چهارم -2 است، طول این نقطه 2 است.

$(2, -2)$: مختصات نقطه برخورد $f(x)$ با نیمساز ناحیه چهارم

نقطه $(2, -2)$ در ضابطه تابع $f(x)$ صدق می‌کند:

$$f(x) = \frac{3}{2}x + b \xrightarrow{(2, -2)} -2 = \frac{3}{2}(2) + b$$

$$b = -5 \Rightarrow f(x) = \frac{3}{2}x - 5$$

$$x \text{ محور } f(x) = 0 \Rightarrow \frac{3}{2}x - 5 = 0$$

$$\frac{3}{2}x = 5 \Rightarrow x = \frac{10}{3}$$

پس فاصله محل برخورد نمودار تابع f از مبدأ مختصات برابر با قدرمطلق طول نقطه برخورد آن نمودار با محور x هاست.

$$\left| \frac{10}{3} \right| = \frac{10}{3}$$

(ریاضی و آمار (I)، تابع، صفحه‌های ۵۵ تا ۶۲)

$$\Rightarrow 40 = (\text{مجموع مربعات اختلاف داده‌ها از میانگین})$$

$$\Rightarrow \frac{40}{8} = 5 = \text{نسبت خواسته شده مسئله}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۷)

۹- گزینه «۲»

(ابوالفضل بهاری)

با توجه به نمودار میانگین داده‌ها برابر $2a - 3$ است. میانگین داده‌ها را محاسبه کرده و با $2a - 3$ برابر قرار می‌دهیم:

$$\bar{x} = \frac{a - 2 + 5 + 2a + 1 + 14}{4} = 2a - 3 \Rightarrow \frac{3a + 18}{4} = 2a - 3$$

$$\text{طرفین وسطین} \rightarrow 8a - 12 = 3a + 18 \Rightarrow 5a = 30 \Rightarrow a = 6$$

$$\bar{x} = 2a - 3 = 2 \times 6 - 3 = 9$$

داده‌ها $\Rightarrow 4, 5, 13, 14$

$$\sigma^2 = \frac{(4-9)^2 + (5-9)^2 + (13-9)^2 + (14-9)^2}{4}$$

$$= \frac{25 + 16 + 16 + 25}{4} = \frac{82}{4} = 20.5$$

$$\Rightarrow \sigma = \sqrt{20.5}$$

$$b = \bar{x} + \sigma = 9 + \sqrt{20.5}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۷)

۱۰- گزینه «۴»

(گلناز بینقی)

(ب) مشخص کردن هدف مطالعه $\leftarrow$ بیان مسئله

(پ) گزارش معیارها و نتایج آماری $\leftarrow$ تحلیل داده‌ها

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲۸ تا ۳۴)

ریاضی و آمار (۱)

۱۱- گزینه «۲»

(ممدابراهیم توزنده‌بانی)

با توجه به تعریف تابع اگر مؤلفه‌های اول، زوج‌های مرتب با هم برابر باشند در صورتی که مؤلفه‌های دوم یکسان نباشند، رابطه تابع نیست، لذا حالات زیر را بررسی می‌کنیم:

$$3a + 5 = 6a + 7 \Rightarrow 3a = -2 \Rightarrow a = \frac{-2}{3}$$

$$3a + 5 = 2a - 4 \Rightarrow a = -9$$

$$3a + 5 = a + 6 \Rightarrow 2a = 1 \Rightarrow a = \frac{1}{2}$$

$$6a + 7 = 2a - 4 \Rightarrow 4a = -11 \Rightarrow a = \frac{-11}{4}$$

$$2a - 4 = a + 6 \Rightarrow a = 10$$

به‌ازای مقادیر $10, \frac{1}{2}, -9, \frac{-11}{4}, \frac{-2}{3}$ رابطه تابع نیست، تنها $a = 10$ در بین این اعداد، جزء اعداد طبیعی محسوب می‌شود.

(ریاضی و آمار (I)، تابع، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۹)

۱۲- گزینه «۴»

(ممد بهیرایی)

$$f(3) = -4a - 1 \Rightarrow -4 \times 3 + b = -4a - 1$$

$$4a + b = 11 \text{ (I)}$$

۱۵- گزینه «۲»

(امیرضا زاکر زاره)

برای به دست آوردن مساحت مثلث ABC ابتدا طول قاعده AB را به دست می آوریم.

نقاط A و B محل برخورد سهمی با محور x ها است، بنابراین داریم:

$$-x^2 + 2x = 0 \Rightarrow x(-x+2) = 0$$

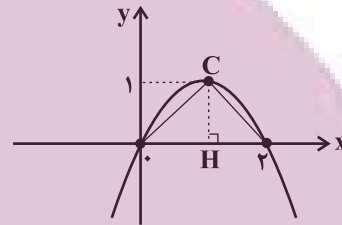
$$\Rightarrow \begin{cases} x_A = 0 \\ x_B = 2 \end{cases} \Rightarrow AB = 2$$

پس قاعده برابر ۲ است.

همچنین برای به دست آوردن ارتفاع مثلث باید عرض نقطه C، که همان عرض رأس سهمی است را محاسبه کنیم.

$$x_{\text{رأس}} = -\frac{b}{2a} \Rightarrow x_{\text{رأس}} = \frac{-2}{-2} = 1$$

$$y_{\text{رأس}} = -(1)^2 + 2(1) = 1 = CH = \text{ارتفاع}$$

$$\text{مساحت} = \frac{1 \times 2}{2} = 1$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۶۳ تا ۷۰)

۱۶- گزینه «۲»

(سعید عزیزقانی)

با توجه به شکل عرض از مبدأ دو تابع یکسان است، یعنی:

$$f(0) = g(0) \Rightarrow m(0) + n = a(0)^2 + b(0) + c \Rightarrow n = c$$

از طرف دیگر $x = -3$ صفر (ریشه) دو تابع f و g است یعنی:

$$f(-3) = 0 \Rightarrow -3m + n = 0 \Rightarrow 3m = n \Rightarrow m = \frac{n}{3}$$

$$g(-3) = 0 \Rightarrow a(-3)^2 + b(-3) + c = 0$$

$$\Rightarrow 9a - 3b + c = 0$$

$$\Rightarrow c = 3b - 9a \xrightarrow{c=n} n = 3b - 9a$$

پس با توجه به مقادیر به دست آمده داریم:

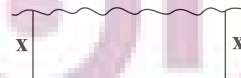
$$\frac{3b - 9a}{m} = \frac{n}{\frac{n}{3}} = \frac{3n}{n} = 3$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۶۳ تا ۷۰)

۱۷- گزینه «۳»

(امیر محمودیان)

طول دو ضلع عمود بر دریاچه را x در نظر می گیریم:

بنابراین طول ضلع دیگر (موازی دریاچه) برابر است با: $48 - 2x$
مساحت این زمین برابر است با:

$$S = x(48 - 2x) = -2x^2 + 48x$$

تابع مساحت به دست آمده یک سهمی است که رو به پایین است. بیشترین مقدار آن در نقطه رأس سهمی اتفاق می افتد.

$$x_{\text{رأس}} = -\frac{b}{2a} = -\frac{48}{-4} = 12$$

$$x = 12 \Rightarrow S_{\text{max}} = -2 \times 12^2 + 48 \times 12 = -2 \times 144 + 576$$

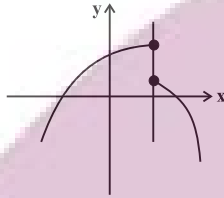
= ۲۸۸ مترمربع

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۶۳ تا ۷۰)

۱۸- گزینه «۲»

(امیر زرانروز)

در رابطه «گزینه ۱» می توان خطی عمودی رسم کرد که نمودار را در دو نقطه قطع کند، پس تابع نیست.

در گزینه «۲» از پنج دو پیکان خارج شده اما هر دو به یک مقدار برابر رسیده، پس رابطه تابع است.

$$-(-2)^3 = -(-8) = 8$$

در گزینه «۳» $(\frac{1}{2})^{-1} = 2$ و به ازای $x = 2$ دو مقدار ۵ و ۶ برای y

به دست می آید، پس تابع نیست.

در گزینه «۴» یک عدد می تواند پیش از یک مقسوم علیه اول داشته باشد، پس تابع نیست.

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۹)

۱۹- گزینه «۱»

(علی قهرمان زاره)

$$f(0) = f(1) - 2 \frac{f(1,3)}{f(1)=3} \Rightarrow f(0) = 3 - 2 = 1$$

$$f(x) = ax + b \xrightarrow{f(0)=1} b = 1$$

$$f(1) = 3 \Rightarrow a + b = 3 \xrightarrow{b=1} a = 2$$

$$\Rightarrow f(x) = 2x + 1 \xrightarrow{-3 < x < 5} \begin{cases} f(-3) = -5 \\ f(5) = 11 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \text{برد تابع} = \{y \in \mathbb{R} \mid -5 < y < 11\}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

۲۰- گزینه «۴»

(ابوالفضل بهاری)

سهمی محور x ها را در یک نقطه قطع کرده است، معادله دارای ریشه مضاعف است؛ پس در معادله $f(x) = 0$ باید $\Delta = 0$ باشد:

$$\Delta = 0 \Rightarrow b^2 - 4ac = 0 \Rightarrow (-2)^2 - 4(-3)(2k + \frac{5}{3}) = 0$$

$$\Rightarrow 4 + 24k + 20 = 0$$

$$24k + 24 = 0 \Rightarrow 24k = -24 \Rightarrow k = -1$$

$$f(x) = -3x^2 - 2x + 2(-1) + \frac{5}{3} \Rightarrow f(x) = -3x^2 - 2x - \frac{1}{3}$$

$$f(8) = -3(8)^2 - 2(8) - \frac{1}{3} = -192 - 16 - \frac{1}{3} = -208 - \frac{1}{3} = \frac{-625}{3}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۶۳ تا ۷۰)

علوم و فنون ادبی (۳) و (۱)

۲۱- گزینه «۳»

علاوه بر عوامل مذکور در گزینه «۳»، شتاب شاعران در سرودن شعر برای انتشار اشعار در روزنامه‌ها و آگاه‌سازی مردم دلیل دیگر این کم‌توجهی است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: شاعرانی که به زبان مردم شعر می‌گفتند، شعر را بیشتر وسیله‌ای برای بیان مقاصد خود می‌دانستند.

گزینه «۲»: فرخی یزدی و ابوالقاسم لاهوتی از شاخص‌ترین شاعران حوزه توجه به مردم هستند و ملک‌الشعرای بهار در کنار علامه دهخدا و ادیب‌الممالک فراهانی از بزرگانی بودند که توجه فراوانی به مفهوم وطن داشتند.

گزینه «۴»: شاعران دوره بیداری تخیلات سراینده‌گان پیشین را در نظر داشتند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۴۳ و ۴۴)

۲۲- گزینه «۲»

تشریح موارد نادرست:

(۱) در این دوره بسیاری از واژه‌های انگلیسی، ترکی، فرانسوی و... به نثر وارد می‌شود و ترکیب‌های عربی کمتر می‌شود.

(۲) برخلاف نثر دوره‌های پیشین، در این دوره عبارتهای وصفی کاهشی آشکار می‌یابد.

(۳) نثر فارسی، قیدوبندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد.

(۴) صنایع ادبی از نثر جدا می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۴۵ و ۴۶)

۲۳- گزینه «۲»

دشمنی با استبداد و استعمار یکی از موضوعاتی بود که در نثر روزنامه‌ای بسیار مورد توجه قرار گرفت. بسیاری از نثرهای دوره بیداری به‌ویژه نثر داستانی به موضوع تنفر از خرافات می‌پردازند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه ۴۶)

۲۴- گزینه «۴»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: خاقانی و نظامی از شاعران ناحیه آذربایجان هستند.

گزینه «۲»: با ورود شعر به خانقاه‌ها بر سادگی بیان افزوده شد، نه دشواری آن.

گزینه «۳»: تحولی که سنایی و انوری در غزل ایجاد کردند باعث شد که در قرن هفتم شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۲۵- گزینه «۴»

معشوق آسمانی است و واژگان عربی بیت نسبتاً زیاد است. ضمناً کاربرد اصطلاحات دینی و عرفانی (ملکوت، قیامت و...) فضای شعر را بیشتر به سبک عراقی نزدیک کرده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: سبک خراسانی: همه واژه‌های بیت فارسی هستند و شعر حماسی است.

گزینه «۲»: سبک خراسانی: شعر واقع‌گرا و مدحی است. شاعر افسوس می‌خورد که در خدمت پادشاه نیست، اما درعین حال به شادی و خوش‌باشی می‌گذراند.

گزینه «۳»: سبک خراسانی: شعر شامل پند و اندرز ساده است، زبان شعر ساده است و شاعر از واژه‌های کهن (سینج) استفاده کرده است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۴ و ۸۵)

۲۶- گزینه «۴»

(فرهاد فروزان‌کیا)

ابیات «ب»، «د» و «ه» ویژگی‌های فکری شعر عصر بیداری را دارند. الف) آزادی در این بیت به مفهوم عام «رهایی» است و با مفهوم «آزادی» در شعر بیداری متفاوت است. ضمناً گزاره گرفتاران دام تو [اشاره به معشوق آسمانی] نشان می‌دهد که این بیت حال‌وهوای عرفانی دارد.

ب) توجه به کارگران و طبقات پایین جامعه از ویژگی‌های برجسته فکری شعر عصر بیداری است.

ج) قانون در این بیت به مفهوم عام «قاعده» است و با «قانون‌مداری» که در عصر مشروطه مطرح شد متفاوت است، ضمناً مفهوم مصراع نخست [قاعدمندی و نظم کیهانی] نشان می‌دهد که در این بیت قانون به مفهوم سیاسی-اجتماعی به کار رفته است.

د) استفاده از لغات مربوط به دانش‌ها و فنون جدید (تلگراف) نشان‌دهنده توجه به این دانش‌ها و فنون است که در شعر عصر بیداری دیده می‌شود.

ه) بیان ارزش‌های والای زن و سخن از جایگاه زنان در شعر از ویژگی‌های فکری شعر عصر بیداری است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۴۴ و ۴۵)

۲۷- گزینه «۱»

(سیرعلیرضا علویان)

این بیت با درونمایه‌ای در وصف خوشی و باده‌نوشی با روح نشاط و فکر و کلام ساده است که از مفاهیم فکری شعر در دوره خراسانی (پیش از قرن‌های پنجم و ششم) است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: اشاره به وادی حیرت از هفت وادی عرفان (ورود اصطلاحات عرفانی)

گزینه «۳»: در ستایش و مدح پیامبر اکرم (رواج حس دینی)

گزینه «۴»: بیان قدرت شاعری و نویسندگی و بالیدن شاعر به فضل خویش (رواج مفاخره)

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه ۸۵)

۲۸- گزینه «۲»

(شیوا نظری)

«غریب» اول در این بیت، به معنای «بیگانه و دور از وطن» و «غریب» دوم به معنای «شگفت‌انگیز و عجیب» است.

در سایر گزینه‌ها، تکرار (واژه‌آرایی) وجود دارد.

(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع لفظی، صفحه ۹۸)

۲۹- گزینه «۳»

(یاسین مهریان)

جناس همسان: «پرم» در مصراع اول: پر من، «پرم» در مصراع دوم: بپرم / جناس ناهمسان: «پر» و «گر»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جناس همسان: «جهان» در مصراع اول: دنیا، «جهان» در مصراع دوم: فعل امر / فاقد جناس ناهمسان

گزینه «۲»: فاقد جناس همسان (معنای «ران»ها یکسان است). / جناس ناهمسان: «من» و «تن»

گزینه «۴»: فاقد جناس همسان (معنای «دوش»ها یکسان است). / جناس ناهمسان: «تا» و «ما»

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی، صفحه‌های ۹۷ تا ۹۹)

۳۰- گزینه «۲»

(سیدعلیرضا احمدی)

بیت دارای هر دو نوع جناس است. جناس ناقص: در، زر، هر / جناس تام: واژه «یار» ابتدا در معنای «معشوق و دلدار» آمده است و سپس در پایان بیت، معنای «دوست و همراه» دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جناس تام: «مدام» ابتدا به معنای «شراب» آمده است و سپس معنای «همیشه» می‌دهد.

گزینه «۳»: بیت، فاقد جناس تام می‌باشد («گردد» تکرار شده است). و «مدام» و «تمام» جناس ناقص ندارند.

گزینه «۴»: «عشق» و «عاشق» از یک ریشه‌اند و «لذت» و «لذات» هم همین طور ← اشتقاق

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی، صفحه‌های ۹۷ تا ۹۹)

۳۱- گزینه «۱»

(سیدعلیرضا احمدی)

جناس در بیت «ب»: «می‌گشدد» و «می‌گشدد» است. در سایر ابیات، جناس مشهود نیست.

توضیح نکته در سب:

در بیت نخست، نمی‌توانیم واژه‌های «جفاجسته» و «وفا» را دارای جناس بدانیم، چراکه کلمات مرکب به نفع جناس، جداجدا نمی‌شوند و نمی‌توان برای این که در این بیت، جناس ساخت واژه «وفا» را از واژه «جفاجسته» جدا کرد.

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی، صفحه‌های ۹۷ تا ۹۹)

۳۲- گزینه «۳»

(مهتبی فراه‌ری)

هر دو «چنگ» در این گزینه، به معنی «نوعی ساز» است و بیت فاقد آرایه جناس است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: که (اول): چه کسی - که (دوم): حرف ربط
گزینه «۲»: لب و شب = جناس ناقص اختلافی (هنگام جست‌وجوی جناس، نشانه‌های جمع مانند «ان» و «ات» و نیز «ی» نکره را در نظر نمی‌گیریم و به شکل مستقل واژه توجه می‌کنیم).

گزینه «۴»: مست و دست = جناس ناقص اختلافی (در این بیت، به‌خاطر وجود ضمیر پیوسته، یافتن جناس دشوار است، پس حواستان باشد ابتدا ضمائر پیوسته را حذف و سپس جناس را مشخص کنید).

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع لفظی، صفحه‌های ۹۷ تا ۹۹)

۳۳- گزینه «۴»

(سیدعلیرضا علویان)

قافیه این دو بیت، فاقد حروف الحاقی است.

تشریح ابیات:

الف) «علی» و «لم یزلی»، «ی» الحاقی و حروف اصلی قافیه: «ل».

ب) «دهیم» و «نهیم»، «یم» الحاقی و حروف اصلی قافیه: «ه یا ه یا ه»؛ ضمناً این بیت، ذوقافیتین است.

ج) «بازخوان» و «خوان (سفره)»، حروف اصلی قافیه: «ان» و فاقد حرف الحاقی.

د) «یار» و «عیار»، حروف اصلی قافیه: «ار» و فاقد حرف الحاقی.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه، صفحه ۹۱)

۳۴- گزینه «۲»

(هومن نمازی)

«عدل» و «حبل» حروف اصلی شان به ترتیب عبارت است از: «دل» و «بَل» طبعاً نمی‌توانند قافیه باشند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «ده + د» در مصراع نخست، با واژه «ابد» هم‌قافیه است.

گزینه «۳»: حلقه + ها و خدا: در یکی از دو مصراع، پسوند (ها) وجود دارد که با «خدا» قافیه قرار می‌گیرد و «ست» ردیف محسوب می‌شود.

گزینه «۴»: دشت + ها / کشت + ها: اختلاف دو واژه در مصوت است، ولی این عیب با آمدن حرف الحاقی برطرف شده است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۲)

۳۵- گزینه «۱»

(سیدعلیرضا احمدی)

در مصراع نخست، واژه «بگو» و در مصراع دوم، واژه «تو» در جایگاه قافیه آمده‌اند که با توجه به مصوت پایانی متفاوت که در «بگو»، مصوت بلند «او» و در «تو»، مصوت کوتاه «ت» است، قافیه معیوب است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: «نیست» و «نیست»: قافیه (قاعده ۲) / «عزم» و «بزم»: قافیه (قاعده ۲)

گزینه «۳»: «شده» و «زده»: قافیه ← توجه: در صورتی که تفاوت حروف اصلی تنها در یک مصوت کوتاه باشد و واژه‌های قافیه دارای حروف الحاقی باشند، قافیه درست است. (قاعده ۲)

گزینه «۴»: «رسته» و «بسته»: قافیه (قاعده ۲)

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۲)

۳۶- گزینه «۱»

(سیدعلیرضا احمدی)

تلفظ صحیح واژگان پایانی مصراع اول این چنین است: «طمع سود»، و با توجه به کسره گرفتن واژه «طمع» این واژه نمی‌تواند با واژه «شمع» قافیه شود، چراکه حرف روی در یک طرف متحرک و در طرف دیگر ساکن است.

(رجوع کنید به گزینه «۴» سؤال ۳۸ کنکور دی ۱۴۰۱)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: «پیغام» و «الهام» / «باز» در دو معنای «گشوده» و «دوباره» آمده است.

گزینه «۳»: «مونس» و «مجلس» / «کوش» و «گوش» ← توجه: واژه «من» حاجب است. حاجب واژه تکراری است که میان دو قافیه می‌آید و خللی در

جامعه‌شناسی (۳)

۴۱- گزینه «۱»

(فاطمه صفری)

تشریح موارد نادرست:

جامعه‌شناس تلاش می‌کند با هنر آشنایی‌زدایی، از چشم‌انداز فردی غربیه به موقعیت‌های اجتماعی نگاه کند تا از دانش عمومی عبور کند و به پیچیدگی و عمق آن موقعیت اجتماعی نزدیک‌تر شود.

افراد در زندگی روزمره غالباً بنا به نیازهای عملی خود با هر موقعیت اجتماعی مواجه می‌شوند؛ و معمولاً از پیچیدگی و عمق آن موقعیت می‌کاهند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۹۱ و ۹۲)

۴۲- گزینه «۳»

(امیرمهری افشار)

تشریح عبارات نادرست:

قواعد اجتماعی، ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌کنند و سامان می‌دهند، کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند و امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند.

نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود و محیط، نیازهای خود را تأمین کند و خود را در بلندمدت حفظ نماید.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

۴۳- گزینه «۴»

(آزیتا بیدرقی)

هر چه همبستگی اجتماعی میان افراد بیشتر باشد، انحرافات اجتماعی در آن گروه کاهش می‌یابد ← تبیین

در همه دانش‌های علمی، روش مطالعه، یکسان است و آن هم روش تجربی است ← پوزیتیویسم

رویکردی که جامعه‌شناسی را در زمره دانش‌های ابزاری قرار می‌دهد ← جامعه‌شناسی تبیینی

بیان روابط علت و معلولی صرفاً حسی و تجربی و مشاهده‌پذیر ← تبیین تجربی

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۵ و ۲۶)

۴۴- گزینه «۴»

(کوثر شاه‌سیننی)

همان‌طور که علوم طبیعی با شناخت نظم موجود در طبیعت، امکان پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسان‌ها فراهم می‌کند، جامعه‌شناسی نیز با شناخت نظم اجتماعی، به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می‌دهد، لذا در این رویکرد (تبیینی) هدف جامعه‌شناسی نیز همانند هدف علوم طبیعی است.

جامعه‌شناسی تبیینی		
موضوع	روش	هدف
پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.	حس و تجربه (نگاه از بیرون)	پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه ۲۶)

ذوقافیتین بودن بیت هم وارد نمی‌سازد؛ برای مثال در بیت زیر، واژه «شیخ» حاجب است و بیت ذوقافیتین است:

چون ندید از یاری ما شیخ سود / بازگردانید ما را شیخ زود

گزینه «۴»: «داری» اول به معنای «دارا هستی» و «داری» دوم به معنای «می‌گردانی» آمده است و قافیه بعدی در کلمات «تخت» و «سخت» است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه، صفحه‌های ۹۱ و ۹۲)

۳۷- گزینه «۴»

(سیدعلیرضا احمدی)

رباعی دربارهٔ رسوایی عاشق در عشق یار سخن می‌گوید و مصراع مذکور در گزینه «۴»، به پند نشنیدن عاشق اشاره دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: صامت «ی» در «گویند» دوبرار تکرار شده است و مصوت «ی» هم در «این‌ها» و «این‌که» وجود دارد.

گزینه «۲»: واژه‌های «گاه» و «گه» یک معنا دارند. ← توجه: کلمات متجانس غیر هم‌معنا هستند.

گزینه «۳»: حرف روی به آخرین حرف از حروف اصلی می‌گویند و تبصره قافیه همان داشتن حروف الحاقی است.

(علوم و فنون ادبی، ترکیبی)

۳۸- گزینه «۳»

(عزیز الیاسی‌پور)

ابیات همهٔ گزینه‌ها دربارهٔ ناکامی شاعر و نرسیدن او به مراد دلش هستند و تنها بیت گزینه «۳» دربارهٔ شادی و کامروایی است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، صفحه ۱۸)

۳۹- گزینه «۳»

(مهمرامین راداش‌فام)

در بیت گزینه «۳» نسیم سحری خاک درگاه معشوق را برای عاشق می‌آورد، اما در ابیات دیگر گزینه‌ها نقش باد، رساندن پیام عاشق به معشوق است. مثلاً در بیت گزینه «۱» شاعر می‌گوید دل و جانم را به باد سپردم تا برای تو (معشوق) بیاورد، در گزینه «۲» و «۴» هم همین‌طور.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، صفحه ۱۸)

۴۰- گزینه «۲»

(کنکور فارغ از کشور ۹۸)

در بیت صورت سؤال و بیت گزینه «۲»، شاعر به کسی که از کاروان همراهان بازمانده است، هشدار می‌دهد که در غفلت نماند و خود را به آن‌ها برساند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۳۶)

۴۵- گزینه ۲»

(سیرمفهر مدنی ریثانی)

اگر جامعه را همچون طبیعت تصور کنیم و آن را دستاوردی انسانی ندانیم، یعنی آن را واقعیتی بیرونی تصور کنیم که با قوانینی به استحکام قوانین طبیعت، اداره می‌شود، در آن صورت ما فقط می‌توانیم از دانش‌های ابزاری خود استفاده کنیم و جامعه و پدیده‌های اجتماعی را بشناسیم، اما قادر نخواهیم بود، تغییری بنیادین در جامعه به‌وجود آوریم.

(جامعه‌شناسی (۳)، نظم اجتماعی، صفحه‌های ۲۹ و ۳۰)

۴۶- گزینه ۲»

(کوثر شاه‌سینوی)

جنگ‌های نامنظم مبتنی بر آگاهی فرهنگی و جغرافیایی سربازان محلی یک منطقه است که قادرند در موقعیت بومی خود، با امکانات محدود حتی در برابر تهاجم یک ارتش بزرگ نیز مقاومت کنند.

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۲ و ۳۳)

۴۷- گزینه ۱»

(امیرمهری افشار)

کنش اجتماعی، خشت بنای جامعه است و تمامی پدیده‌های اجتماعی خرد و کلان با کنش‌های اجتماعی پدید می‌آیند. ساختارهای اجتماعی، هر چقدر هم جافتاده و باسابقه باشند، با کنش‌های افراد به‌وجود آمده و برقرارند.

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه ۳۳)

۴۸- گزینه ۳»

(سیرمفهر مدنی ریثانی)

تشریح عبارات نادرست:

گزینه «۱»: میزان تأثیرگذاری همه اعضای جامعه یکسان نیست و صاحبان برخی مشاغل و مسئولیت‌ها، نسبت به سایرین اثرگذاری بیشتری دارند.

گزینه «۲»: مشکلات و مسائل اجتماعی، آن‌چنان که به نظر می‌رسند، بیرون از دایره نفوذ و تأثیر ما نیستند.

گزینه «۴»: این‌گونه نیست که فقط افراد خاصی، مثل مسئولان و مدیران، بتوانند بر مشکلات اجتماعی تأثیر بگذارند.

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه ۳۵)

۴۹- گزینه ۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

هر جامعه‌ای نظمی دارد. این نظم تا حد زیادی حاکم بر افراد است و به اقدامات آن‌ها شکل می‌دهد.

تبدیل مدارس امام خطیب به مرکز اسلام‌گراها، نشان‌دهنده حرکت‌هایی خارج از چارچوب نظم جامعه است.

نارسایی‌های نظام اداری، فرصت‌ها و محدودیت‌هایی برای کنشگران به همراه دارد.

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۳ تا ۳۵)

۵۰- گزینه ۳»

(ریحانه امینی)

انسان‌ها قادرند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند.

انسان‌ها، برخلاف پدیده‌های طبیعی آگانه عمل می‌کنند و عملشان معنادار است.

زندگی اجتماعی انسان و نظم، همزاد یکدیگرند.

کنش اجتماعی یعنی فعالیت معناداری که با توجه به دیگری انجام می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۳)، کنش اجتماعی، صفحه‌های ۳۵ و ۳۶)

جامعه‌شناسی (۱)

۵۱- گزینه ۳»

(سیرمفهر مدنی ریثانی)

منظور از موقعیت اجتماعی، جایگاهی است که فرد در جامعه یا در یک گروه اجتماعی دارد.

مدیر فروشی که به تازگی کارمند یک بخش شده است، تحرک اجتماعی نزولی داشته است.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۸۲ و ۸۳)

۵۲- گزینه ۴»

(سیرمفهر مدنی ریثانی)

جامعه‌ای که روابط آن براساس ارزش‌های اقتصادی (جامعه سرمایه‌داری) می‌باشد، تحرک اجتماعی صعودی را برای صاحبان ثروت مهیا می‌کند.

تعارض فرهنگی، گاهی ناشی از علل درونی است و به نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی بازمی‌گردد.

در جوامع سکولار و دنیوی، امکان رأی دادن به قوانین الهی وجود ندارد.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۸۵ تا ۸۷)

۵۳- گزینه ۴»

(ریحانه امینی)

هویت فرهنگی جهان اجتماعی، براساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی آن شکل می‌گیرد.

تزلزل فرهنگی هنگامی رخ می‌دهد که عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند، مورد تردید قرار گیرند و ثبات و استقرار خود را در زندگی مردم از دست بدهند.

جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد و به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود در دانش‌های

مختلف آن‌ها دخل و تصرف کرد و عناصر اساطیری و مشرکانه آن‌ها را نپذیرفت.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۹۰، ۹۱ و ۹۷)

۵۴- گزینه «۴»

(فاطمه صفری)

گاهی تعارض فرهنگی یا همان شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش های یک جهان اجتماعی تداوم می یابد و جهان اجتماعی نمی تواند کنش های اجتماعی را براساس فرهنگ خود سامان دهد. این وضعیت می تواند به تزلزل فرهنگی منجر شود. ترجیح زندگی مجردی بر زندگی خانوادگی نیز نوعی تزلزل فرهنگی محسوب می شود.

کاستی و خلأ معنوی، دانشمندان و متفکران اجتماعی را به بازاندیشی درباره بنیان های عقیدتی و ارزشی جهان اجتماعی فرا می خواند.

اگر عقاید و ارزش های یک جهان اجتماعی، مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود، آن جهان دچار از خود بیگانگی حقیقی (فطری) می شود. بر همین اساس، قرآن کریم فراموش کردن خداوند را سبب فراموشی انسان از خود می داند.

(جامعه شناسی (۱)، هویت، صفحه های ۹۱ تا ۹۳ و ۱۰۱)

۵۵- گزینه «۳»

(امیرمهری افشار)

جشن هنر شیراز، مراسمی که خارج از معیارهای اخلاقی بود و توسط فرح پهلوی برگزار شد، نمونه ای از «از خودبیگانگی فرهنگی» می باشد.

بسیاری از جوامع غیرغربی، در رویارویی با جهان غرب، به دلیل اینکه مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب گشتند، به خودباختگی فرهنگی دچار شدند.

غرب زدگی جوامع غیرغربی مهم ترین مانع تعامل آن ها با جهان غرب است. جهان های اجتماعی که براساس فطرت انسان شکل نگرفته اند و از عقاید و ارزش های حق برخوردار نیستند، مانع از آن می شوند که انسان ها به شناخت و تفسیری صحیح از عالم و آدم برسند.

(جامعه شناسی (۱)، هویت، صفحه های ۹۹ تا ۱۰۱)

جامعه شناسی (۲)

۵۶- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمانهای)

طرف های درگیر در جنگ های جهانی اول و دوم در قالب اندیشه های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی، رفتار خود را توجیه می کردند. بنابراین زمینه های فرهنگی این دو جنگ نیز ریشه در فرهنگ غرب داشت.

(جامعه شناسی (۲)، پالاش های جهانی، صفحه های ۸۴ و ۸۵)

۵۷- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

بررسی گزینه ها:

گزینه «۱»: صحیح - صحیح

گزینه «۲»: غلط (مربوط به اصطلاح استعمارگر و استعمارزده است). - غلط (به دلیل شکل گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، بحران اقتصادی به سرعت آثار و پیامدهای خود را در سطح جهان آشکار ساخت.)

گزینه «۳»: غلط (مربوط به اصطلاح مرکز و پیرامون است). - صحیح

گزینه «۴»: صحیح - صحیح

(جامعه شناسی (۲)، پالاش های جهانی، صفحه های ۸۸ و ۸۹ و ۹۳)

۵۸- گزینه «۱»

(کوثر شاه حسینی)

با گسترش زندگی مدرن در جهان، انواع آسیب های زیست محیطی نیز به سرعت گسترش یافتند.

بحران زیست محیطی، ابتدا در حوزه رابطه انسان با طبیعت قرار داشت، ولی به تدریج به روابط انسان ها و جوامع با یکدیگر نیز سرایت کرد و به آسیب های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی همچون مهاجرت، حاشیه نشینی، بیکاری، فقر و اختلافات سیاسی منطقه ای و فرمانطقه ای منجر شد. به منظور چاره اندیشی برای این آسیب ها، همایش های بین المللی متعددی درباره بحران زیست محیطی برگزار شده است.

انسان مدرن به دلیل نگاه دنیوی، نگاه دینی و معنوی به طبیعت را کودکانه می پندارد و تصرف در طبیعت را تنها با فنون و روش های تجربی انجام می دهد.

(جامعه شناسی (۲)، پالاش های جهانی، صفحه ۹۵ و ۹۶)

۵۹- گزینه «۲»

(آزیتا بدرقی)

تردید در هویت روشنگرانه معرفت علمی، تجربی ← ^{پاید} وابستگی علم تجربی به معرفت های غیرتجربی

در فرهنگ قرون وسطی، کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا معتبرترین راه

شناخت جهان بود ← ^{علت} نادیده گرفتن شناخت عقلی و تجربی

زیر سؤال رفتن علم مدرن ← ^{پاید} در نیمه دوم قرن بیستم آشکار شد که علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است.

(جامعه شناسی (۲)، پالاش های جهانی، صفحه های ۹۹ و ۱۰۰)

۶۰- گزینه «۱»

(سیرمه مرنی ریثانی)

طی قرن بیستم نه تنها دین از فرهنگ عمومی مردم خارج نشد بلکه در سال های پایانی آن، نگاه معنوی و دینی، به سطوح مختلف زندگی انسان ها بازگشت. بعضی متفکران از این موج که نشانه بحران معنویت در فرهنگ غرب است، با عناوین «افول سکولاریسم» و «پساسکولاریسم» یاد کردند.

(جامعه شناسی (۲)، پالاش های جهانی، صفحه ۱۰۱)

روان‌شناسی

۶۱- گزینه «۱»

(همیدرضا توکلی)

در فرض مطرح شده زمانی که بویی به گیرنده‌ها برخورد می‌کند، در ابتدا احساس می‌شوند و سؤال نیز تا همین مرحله پیش رفته است و متن سؤال نشانه‌ای از ادراک یا توجه به ما نمی‌دهد.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه‌های ۶۶ تا ۷۰)

۶۲- گزینه «۳»

(مهمربیبی)

معیوب شدن شنوایی به دلیل عوامل شیمیایی جنگ در دوره جنینی مربوط به ویژگی‌های رشد در دوره قبل از تولد است و لب‌خوانی یک ناشنوا، حاکی از پدیده جبران حسی است.

(روان‌شناسی، ترکیبی)

۶۳- گزینه «۱»

(مهری باهری)

سجاد، حسن و محمدرضا هر سه دارای سهام مشابهی بوده‌اند و ریزش نمودار را مشاهده کرده‌اند. پس هر سه به مرحله احساس رسیده‌اند. از طرفی با ریزش نمودار، سجاد و حسن با دقت بیشتری به نمودار نگاه کرده و محرک ریزش نمودار را انتخاب کرده‌اند. این انتخاب نشان‌دهنده «توجه» است. همچنین تنها سجاد در مواجهه با نمودار به تحلیل می‌پردازد. پس تنها سجاد به مرحله ادراک رسیده است؛ از آن عبور کرده و وارد مرحله تفکر شده است.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه ۷۰)

۶۴- گزینه «۱»

(همیدرضا توکلی)

پدیده مطرح شده در سؤال، نشان می‌دهد که به همه آنچه در محیط می‌گذرد و در دامنه توجه ما قرار می‌گیرد، آگاهی کامل نداریم.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

۶۵- گزینه «۴»

(مهری باهری)

زمانی که در فرآیند پخت برنج، منتظر می‌مانیم و با دیدن نشانه‌ای زیر شعله گاز را کم می‌کنیم از کارکرد گوش به زنگی استفاده کرده‌ایم. همچنین زمانی که لازم است با علامت مشخصی (مثلاً نرمی برنج) تشخیص دهیم که برنج پخته یا خیر از کارکرد ردیابی درست علامت استفاده کرده‌ایم و در نهایت پیدا کردن سنگ‌ریزه در بستر مکانی سینی یا ظرف برنج مصداق جست‌وجو است.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه‌های ۷۷ تا ۷۹)

۶۶- گزینه «۲»

(مهمربیبی)

شاعر، علامت حاضر را ردیابی نکرده و محرک هدف را از دست داده است.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه ۷۷)

۶۷- گزینه «۳»

(همیدرضا توکلی)

وجود خطاهای ادراکی نشانگر این است که آنچه را حس می‌کنیم، الزاماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراکش می‌کنیم. بنابراین، فرایندهای شناختی همچون ادراک و احساس انطباق کامل ندارند و احتمال وجود خطا در آن‌ها زیاد است.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۶۸- گزینه «۴»

(مهمربیبی)

شکل درست گزاره‌های غلط:

در توهم محرک احساس نمی‌شود.

خطای شناختی حاصل مجموعه‌ای از خطاهای ادراکی است نه یک خطای ادراکی.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه‌های ۸۲ و ۸۳)

۶۹- گزینه «۲»

(مهری باهری)

در فرآیند اجرای مراسم شعبده‌بازی آن‌چه مخاطب می‌بیند (برای مثال تکان خوردن اره بر روی جعبه‌ای که دستیار درون آن قرار دارد). با آن‌چه ادراک می‌کند (بدن دستیار بریده شده است). متفاوت است. زمانی که ادراک مغایر با احساس باشد با پدیده خطای ادراکی مواجهیم.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه‌های ۸۱ و ۸۲)

۷۰- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمان‌ای)

عدم واکنش دلالت بر از دست دادن محرک هدف دارد، واکنش دقیق در پنالته دوم، اشاره به اصابت می‌کند و اشتباه پنالته سوم که به دلیل فریب نگاه زنده توپ بوده است، دلالت بر هشدار کاذب می‌کند.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه ۷۷)

عربی زبان قرآن (۳) و (۱)

۷۱- گزینه «۴»

(سید مہدی علی مرتضوی)

«آمَنُوا»: ایمان آوردند/ «عملوا الصالحات»: کارهای شایسته انجام دادند (رد گزینه ۳) / «لا تُضِيع»: ضایع نمی‌کنیم (رد گزینه ۲) / «من أحسن عملاً»: کسی را که نیکوکاری کرده است (رد سایر گزینه‌ها)

(ترجمه)

۷۲- گزینه «۱»

(امسان کلاته عربی)

«كان قد قاما ب...»: اقدام کرده بودند به ... پرداخته بودند به ... (رد سایر گزینه‌ها) / «والدا ألفرد»: والدین آلفرد، پدر و مادر آلفرد (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «بناء المُختبر الكبير الّذي ...»: ساخت آزمایشگاه بزرگی که ... بنای آزمایشگاهی بزرگ که ... (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

در گزینه «۴»، «روزی» هم اضافی است.

تکات مهم درسی:

۱- هرگاه یک اسم «مثنی» یا «جمع مذكر سالم»، مضاف واقع شود، یا به عبارتی مضاف‌الیه بگیرد، حرف «ن» در انتهایش حذف می‌شود:

والدان + ألفرد: والدان آلفرد

۲- فعل «قام» به معنی «برخاست»، فعل «قامَ ب...» به معنی «اقدام کرد به ... پرداخت به ...» و فعل «أقام» به معنی «برپا ساخت» است.

۳- هرگاه پیش از «فعل ماضی»، «کان» داشته باشیم، باید آن فعل را به صورت «ماضی بعید» ترجمه کنیم.

(ترجمه)

۷۳- گزینه «۴»

(مسین رضایی)

«يُنْقَلُ»: (فعل مجهول) جابه‌جا می‌شود (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «الأنابيب»: لوله‌ها (رد گزینه ۲) / «أكثر»: بیشتر (أكثر نفقة: پرهزینه‌تر) (رد گزینه‌های ۱ و ۳)

(ترجمه)

۷۴- گزینه «۲»

(امیرمسین شکوری)

«وصف»: تجویز کرد (رد گزینه ۳) / «أحد الأطباء»: یکی از پزشکان (رد گزینه ۳) / «حُبوباً مُهذَّبةً»: قرص‌هایی آرامبخش (رد گزینه ۱) / «التقليل»: برای کاهش (رد گزینه ۴) / «الأم»: دردها (رد گزینه ۱) / «السيارة»: خودرو (رد گزینه ۳)

(ترجمه)

۷۵- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمان‌های)

«فی مجال»: در زمینه، در عرصه (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «الإعمار»: آبادانی، آباد کردن (رد گزینه ۴) / «البناء»: ساختن، سازندگی (رد گزینه ۴) / «لم يستطع»: نتوانسته است، نتوانست (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «أن يُدرک»: درک کند، بفهمد (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «ماذا»: چه چیزی (رد سایر گزینه‌ها) / «ينفعه»: به او سود می‌رساند (در گزینه ۱ ضمیر متصل ترجمه نشده است و در گزینه ۳ اشتباه ترجمه شده است.) / «ماذا»: چه چیزی (رد سایر گزینه‌ها) / «يضرّ»: ضرر می‌رساند، زبان می‌زند (رد گزینه ۳)

(ترجمه)

۷۶- گزینه «۴»

تشریح سایر گزینه‌ها:

(علی مفسن زاره)

گزینه «۱»: ترجمه ترکیب «معالم بلدنا التاريخية» نادرست است و ترجمه درست آن «آثار تاریخی کشور ما» می‌باشد. (دقت کنید «التاريخية» مؤنث است و صفت برای «معالم» می‌باشد.)

گزینه «۲»: ترجمه «سَيَاحاً كَثِيرِينَ» نادرست است و ترجمه درست آن «گردشگران بسیاری» می‌باشد، همچنین در ترجمه، «به خود» اضافی است.

گزینه «۳»: «تَمَنَح» فعل مجهول است و ترجمه درست آن «هدا می‌شود» است.

(ترجمه)

۷۷- گزینه «۱»

(علی مفسن زاره)

واژه «دائماً» به معنی «همیشه» ترجمه نشده است، همچنین فعل جمله به درستی ترجمه نشده است و ترجمه درست آن، «کاش ... ما را راهنمایی کنند» می‌باشد. (لیت + فعل مضارع ← مضارع التزامی)

(ترجمه)

۷۸- گزینه «۲»

(روح‌الله گلشن)

«آن پرستارها»: اولئك الممرّضات، اولئك الممرّضون (رد گزینه ۳؛ با توجه به عبارت فارسی، اسم بعد از اشاره، باید «ال» دار بیاید.) / «داروهای نوشته شده»: الأدوية المكتوبة / «این برگه»: هذه الورقة (رد گزینه ۴) / «می‌خواهند»: يطلبون، يطلبون / «می‌گویند»: يقلن، يقولون / «بیمارشان بیماری پوستی دارد»: لمریضهن مرضاً جلدیاً (رد سایر گزینه‌ها؛ دقت کنید «لب» در ابتدای جمله یا عبارت، معنای مالکیت (داشتن) می‌دهد، همچنین جنس و تعداد ضمیرها باید با مرجع ضمیر در جمله مطابقت کامل داشته باشد.)

(ترجمه)

ترجمه متن درک مطلب:

از مسائل فلسفی مهمی که توجه فلاسفه را به خود برانگیخت و در آن بسیار اختلاف داشتند، مسألهٔ زمان است که نظریه‌های گوناگونی پیرامون آن طرح شد. فلاسفه مشهور می‌گویند: همانا زمان مقدار حرکت است و موجودی غیرقار الوجود است، ملاصدرا برای اثبات زمان، روشی طبیعی را انتخاب کرد که دانشمندان علوم طبیعی در اثبات مسائلمان از طریق مشاهده و حس بر آن تکیه می‌کنند. ابن سینا می‌گوید: زمان امری است که شناخته می‌شود وقتی که چیزی بدان نسبت داده می‌شود؛ مثلاً گفته می‌شود فلانی هنگام طلوع خورشید سفر کرد، بنابراین زمان عرضی است و هنگامی روی می‌دهد که چیزی دیگر روی دهد. اما مسألهٔ دیگر این است که آیا انسان می‌تواند بر زمان مسلط شود و آن را اداره کند؟ بدون شک زمان از گرانبهاترین چیزهایی است که انسان دارد و در واقع اصل دارایی‌ای است که به انسان داده شده است. از میان آیات قرآن و نیز سخنان دانشمندان متخصص کشف می‌کنیم که موضوع تسلط بر زمان در اختیار و ارادهٔ انسان نیست و انسان باید از این موهبت الهی به بهترین شکل از طریق برنامه‌های دقیق و تقسیم کارها براساس اولویت‌ها بهره‌مند شود.

۷۹- گزینه «۲»

(سید ممبر علی مرتضوی)

عبارت «همه فلاسفه مسأله زمان را با مشاهده و حس اثبات کرده‌اند!» مطابق متن درست نیست.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دانشمندان متخصص سؤالات زیادی را در مورد زمان مطرح کرده‌اند!

گزینه «۳»: زمان به معنی حرکت است آنطور که فلاسفه در نظریاتشان از آن تعبیر می‌کنند!

گزینه «۴»: قرآن ما را راهنمایی کرده است که انسان درباره زمان و چگونگی بهره بردن از آن، مسؤول است!

(درک مطلب)

۸۰- گزینه «۲»

(سید ممبر علی مرتضوی)

مفهوم عبارت داده شده، نسبی بودن زمان است، عبارت گزینه «۲» هم به همین موضوع اشاره می‌کند: «وقت به ذات خود، موضوع نیست، بلکه به وسیله امور دیگر درک می‌شود!»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بی‌شک زمان گرانبهارتر و مهم‌تر از هر چیزی است که بدان نسبت داده می‌شود!

گزینه «۳»: معنی زمان را فقط از طریق قوانین طبیعت درک می‌کنیم!

گزینه «۴»: بدیهی است که هر چیزی در عالم در زمان معینی رخ می‌دهد!

(درک مطلب)

۸۱- گزینه «۱»

(سید ممبر علی مرتضوی)

هنگامی که از اداره زمان صحبت می‌کنیم، باید بدانیم ...

که آن، به معنی اداره نفس برای غنیمت شمردن فرصت‌ها در زندگی بشر است!

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: که انسان شاید روزی بتواند حرکتش را سریعتر یا آرامتر کند!

گزینه «۳»: که انسان در زندگیش از آن ناتوان است پس باید به امور دیگر اهتمام ورزد!

گزینه «۴»: که آن برای انسان غیرممکن است پس باید آن را فراموش کند و زیاد در آن درنگ نکند!

(درک مطلب)

۸۲- گزینه «۴»

(سید ممبر علی مرتضوی)

«ینسب» فعلی مجهول است، «شیء» هم نائب فاعل آن محسوب می‌شود.

(تلمیل صرفی و اعراب)

۸۳- گزینه «۲»

(سید ممبر علی مرتضوی)

فعل «ینتفع» از ریشه (ن ف ع) و بر وزن «یفتعل»، مضارع باب افتعال است.

(تلمیل صرفی و اعراب)

۸۴- گزینه «۴»

(علی مفسن زاره)

حرکت واژه «تَمَتَّلَكُنَّهَا» نادرست و شکل درست آن «تَمَتَّلِكُنَّهَا» می‌باشد. (فعل مضارع از باب «افتعال» و بر وزن «یفتعل» می‌باشد.)

همچنین حرکت واژه «الْحَفَاز» نادرست و شکل درست آن «الْحِفَاز» می‌باشد.

(فبیط حرکات)

۸۵- گزینه «۳»

(آیدین مصطفی زاده)

مفهوم عبارت صورت سؤال: «سکوت کردن باعث سلامتی انسان می‌شود!» همین مفهوم را در گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ می‌یابیم، ولی گزینه «۳» به «سخن گفتن در هنگام حکم کردن عقل و شرع» اشاره دارد.

(مفهوم)

۸۶- گزینه «۲»

(ولی بربری - ابهر)

فعل «يُشَجِّعُ» مجهول است، پس بعد از آن نیاز به نائب فاعل داریم که باید مرفوع باشد، جمع‌های مذکر سالم در حالت مرفوعی «ون» می‌گیرند، بنابراین «السَّائِحُونَ» صحیح است. همچنین «الْخَلَّابَةُ» صفت برای «طبیعة» است، «طبیعة» مضاف الیه و مجرور است، پس صفت آن نیز باید مجرور بیاید، بنابراین «الْخَلَّابَةُ» صحیح است.

(انواع جملات)

۸۷- گزینه «۴»

(ولی بربری - ابهر)

در گزینه «۴»، «عَيْنِيهَا» مثنی و مفعول است که با علامت «ياء» (ب) منصوب شده است و نون آن به دلیل مضاف شدن، حذف شده است. در اصل، «عَيْنِينَ + ها» بوده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱»، «الشَّيَاطِينُ» مفعول و منصوب با فتحه است، دقت کنید «الشَّيَاطِينُ» جمع مذکر سالم نیست، بلکه جمع مکسر است. در گزینه «۲»، «صَالِحِينَ» منصوب با «ياء» است، اما صفت برای «جَالاً» است نه «مفعول»، در این عبارت «جَالاً» مفعول است. در گزینه «۳» نیز «وَلُوكُ» مفعول است نه «السَّائِحِينَ».

(انواع جملات)

۸۸- گزینه «۳»

(پیروز ومان - کتبر)

«يَزْعَجُ» و «لَا يَحْصُلُ» هر دو فعل معلوم هستند و فاعل دارند نه نائب فاعل؛ ترجمه عبارت: همشاگردی‌ای که معلمانش را با رفتارهایش آزرده می‌کند، به موفقیت دست پیدا نمی‌کند!

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «تُستَخدمُ» فعل مجهول و «أَلَاتُ» نائب فاعل است.

گزینه «۲»: «يُكْرَمُ» فعل مجهول و «الأَفْضَلُ» نائب فاعل است.

گزینه «۴»: «يُشَجِّعُ» فعل مجهول و «حَفَازُ» نائب فاعل است.

(انواع جملات)

۸۹- گزینه «۴»

(امیرمسین شکوری)

صورت سؤال، نائب فاعلی را می‌خواهد که موصوف باشد؛ در گزینه «۴»، «حیوانات» نائب فاعل است که موصوف واقع شده و «المختلفة» صفت آن است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «تَزَيَّنَ» فعل مجهول این عبارت است و «حديقة» نائب فاعل است اما موصوف نیست و مضاف است. ضمناً توجه کنید «تَمَوَّ» فعلی معلوم است و فاعل دارد نه نائب فاعل.

گزینه «۲»: «أُنشِدْتَ» فعل مجهول این عبارت است و «بعض» نائب فاعل است اما موصوف نیست و مضاف است.

گزینه «۳»: «كَتَبْتُ» در این عبارت فعل معلوم است، «مقالات» مفعول آن است که موصوف شده و «مَنْ» نیز فاعل این فعل است.

(انواع هملات)

۹۰- گزینه «۴»

(آبرین مصطفی زاده)

صورت سؤال از ما گزینه‌ای را خواسته است که مجهول جمله اول را به شکل صحیح نوشته باشد. برای این کار ابتدا باید فعل معلوم به شکل مجهول درآید، سپس فاعل حذف شود و مفعول به عنوان جانشین آن قرار بگیرد (نائب فاعل). در گزینه «۴»، مجهول فعل «أُنقَذَ: نجات داد» به صورت «أُنقَذَ: نجات داده شد» است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «ی» در «تَعَرَّفَنِي» مفعول و «أَمْ» فاعل است، پس فعل مجهول باید به صورت «أَعْرَفَ» نوشته شود.

گزینه «۲»: «بَرَوِی» فعل مضارع است، پس مجهول آن هم باید به شکل مضارع بیاید نه ماضی.

گزینه «۳»: «أَسْنَان» مفعول جمله معلوم است و نباید در هنگام مجهول شدن، از جمله حذف شود.

(انواع هملات)

تاریخ (۳)

۹۱- گزینه «۳»

(پهوا میربلوکی)

الف) همواره به عنوان نیروهای مسلح در مواقع جنگ، یکی از منابع تأمین نیروی نظامی حکومت قاجار به شمار می‌رفتند: ایلات
ب) جمعیت روستایی اغلب افرادی بودند که زمین نداشتند و در اراضی مالکان کار می‌کردند. این گروه کم و بیش تحت ستم اربابان و مأموران مالیاتی بودند: روستاییان
ج) سران این گروه اغلب در مناطق تحت نفوذ خود به‌طور مستقل حکومت می‌کردند: ایلات

(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه ۳۸۱)

۹۲- گزینه «۲»

(پهوا میربلوکی)

در شیوه تولید سهم‌بری دهقانی، ساکنان روستاها و کشاورزان از تولید، سهم معینی را دریافت می‌کردند. روستاییان بی‌زمین اغلب روی اراضی مالکان کار می‌کردند.

(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه ۳۹)

۹۳- گزینه «۳»

(علی آقاخانپور)

در دوره قاجار، نگاه برخی حاکمان داخلی و روشنفکران به پیشرفت‌های کشورهای اروپایی دوخته شده بود. از سوی دیگر، برخی از کشورهای استعمارگر نیز به دلیل منافع خود، درصدد تغییر روش‌های تعلیم و تربیت در ایران بودند. در چنین فضایی و پس از آشنایی با پیشرفت‌های ایجاد شده در اروپا، نخستین مدرسه‌ها به دست مسیونرهای اروپایی و آمریکایی، تأسیس شد و بعد از آن، حکومت قاجار و برخی افراد سرشناس فرهنگی و سیاسی نیز تصمیم گرفتند تا مدارس جدیدی در ایران براساس روش‌های جدید تعلیم و تربیت عمومی، تأسیس کنند. غالب این مدارس تازه تأسیس شده، متناسب با فرهنگ اروپاییان ساخته شده بود و تفاوت‌های جدی با سبک و فرهنگ تعلیم و تربیت در ایران اسلامی داشت. میرزا حسن رشیده از شخصیت‌های فرهنگی عصر قاجار بود که برای تأسیس مدرسه‌های جدید در شهرهای مختلف ایران بسیار تلاش کرد. دانش‌آموختگان مراکز علمی و آموزشی جدید، نقش مؤثری در انتشار و ترویج افکار نو به ویژه تفکر مشروطه‌خواهی و حکومت قانون داشتند.

(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه‌های ۵۳ و ۵۴)

۹۴- گزینه «۱»

(کنکور سراسری ۱۴۰۲ - نوبت دوم تیرماه)

رکود صنعت صادرات ابریشم و کمبود طلا و نقره برای تأمین مالی واردات کالا از اروپا و سایر کشورها به ایران، تأثیر به‌سزایی بر رونق صادرات فرش به عنوان کالای جایگزین در دوران حکومت قاجار داشت.

(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه‌های ۵۲ و ۵۳)

۹۵- گزینه «۲»

(زهرا دامپار)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: به دنبال سقوط صفویان، هنر نگارگری در سایه جنگ‌های داخلی رو به افول نهاد؛ اما در عصر قاجار به دنبال وحدت سیاسی و استقرار امنیت و در سایه حمایت پادشاه و دربار از یک سو و ارتباط با غرب از سوی دیگر، دچار تحولی اساسی شد.

گزینه «۳»: هنر تئاتر به سبک اروپایی از دوره قاجار به همت دانشجویان اعزامی به اروپا، در ایران گسترش یافت.

گزینه «۴»: در این دوره بسیاری از معماران به سفارش دربار و ثروتمندان با استفاده از برخی از عناصر معماری فرنگی و تلفیق آن با معماری ایرانی، سبکی از معماری را به وجود آوردند که در آن عناصر و ویژگی‌های معماری ایرانی و اروپایی ترکیب شده بود.

(تاریخ (۳)، اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار، صفحه‌های ۵۶ تا ۵۹)

تاریخ (۱)

۹۶- گزینه «۴»

(یواد میربلوکی)

ساسانیان مصمم بودند به جای حکومت ملوک‌الطوایفی (نیمه‌مستقل) دوره اشکانی، حکومتی متمرکز و قدرتمند ایجاد کنند که دستورات و قوانین آن در سرتاسر ایران اطاعت شود.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه‌های ۹۳ و ۹۴)

۹۷- گزینه «۳»

(زهره دامپار)

یکی از اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی پی در پی به ایران، تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می‌رسید. آن‌ها می‌خواستند به طور مستقیم با این کشورها رابطه تجاری داشته باشند؛ اما شاهان اشکانی و ساسانی، با آگاهی از اهمیت و منفعتی که این مسیرهای تجاری برای ایران داشت، می‌کوشیدند مانع موفقیت رومیان شوند.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۹۶)

۹۸- گزینه «۱»

(کنکور فارغ از کشور ۱۳۰۲)

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: داریوش یکم یکی از نجبای بلندپایه مادی یا پارسی را به ریاست انبارشاهی منصوب کرد.

گزینه «۳»: در زمان داریوش یکم چند جوان ورزیده پارسی، دوره آموزش‌های ویژه در سپاه جاویدان را با موفقیت گذراندند.

گزینه «۴»: در دوره هخامنشیان فرماندهی ناوهای جنگی بر عهده مادی‌ها و پارسی‌ها بود. داریوش یکم اولین بار چند پایگاه دریایی در خلیج فارس تأسیس کرد؛ بنابراین در دوره کمبوجیه پایگاه دریایی وجود نداشته است که افرادی را به فرماندهی ناوهای ایرانی منصوب کند.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه‌های ۱۰۰ و ۱۰۶)

۹۹- گزینه «۲»

(امیرحسین کاروین)

استفاده از صدای طبل در آغاز حملات سپاه اشکانی معمولاً وحشت بسیاری در لشکر دشمن ایجاد می‌کرد و نظم آن‌ها را به هم می‌ریخت. سورنا، سردار معروف اشکانی، با همین روش هراس بزرگی در سپاه کراسوس رومی ایجاد کرد و در نبرد حران پیروز شد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۱۰۷)

۱۰۰- گزینه «۴»

(علی آقاپانپور)

خانواده، هسته اصلی جامعه آریایی به‌شمار می‌رفت. ازدواج، در خانواده کهن ایرانی، درون‌گروهی بود. خانواده گسترده، تا عهد هخامنشی تداوم داشت، اما پس از آن تحت تأثیر عوامل اقتصادی و اجتماعی، به تدریج کوچک‌تر و محدودتر شد.

(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۱۱۳)

تاریخ (۲)

۱۰۱- گزینه «۲»

(یواد میربلوکی)

ترتیب زمانی وقوع حوادث در گزینه «۲» صحیح آمده است.

(تاریخ (۲)، ایران؛ از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۰۳)

۱۰۲- گزینه «۴»

(یواد میربلوکی)

در زمان سلطان محمد خوارزمشاه، روابط خوارزمشاهیان با خلافت عباسی، به تیرگی گرایید. خلیفه عباسی که در آن زمان درصدد احیای قدرت سیاسی و نظامی خود بود، از تأیید حکومت خوارزمشاهیان خودداری کرد. به همین سبب سلطان محمد خوارزمشاه برای مقابله با عباسیان، یکی از سادات حسینی را به عنوان خلیفه اعلام کرد و به بغداد لشکر کشید.

(تاریخ (۲)، ایران؛ از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه‌های ۱۰۴ و ۱۰۵)

۱۰۳- گزینه «۱»

(کنکور سراسری ۱۴۰۲- نوبت اول ری ماه)

پس از مرگ شاهرخ، شاهزادگان تیموری که بر مناطق مختلف حکومت می‌کردند، با یکدیگر به رقابت و ستیز برخاستند. در چنین اوضاع و احوالی بود که دو اتحادیه قبیله‌ای متشکل از ترکمانان به نام‌های قراقویونلو و آق‌قویونلو به ترتیب با پی افکندن حکومت‌هایی، نواحی غربی و مرکزی ایران را تصرف کردند و حکومت تیموریان به مناطق شرقی ایران محدود شد. حکومت نوادگان تیمور بر ایران، در اوایل قرن دهم هجری با به قدرت رسیدن صفویان در ایران و تسلط ازبکان بر ماوراءالنهر به پایان رسید.

(تاریخ (۲)، ایران؛ از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۱۸)

۱۰۴- گزینه «۴»

(امیرحسین کاروین)

تیمور با وجود مسلمان بودن، به نسبت مغولی خود و سنت‌های مغولی افتخار می‌کرد و مجموعه قوانینی موسوم به تزوکات را به وجود آورد.

(تاریخ (۲)، ایران؛ از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۲۲)

۱۰۵- گزینه «۳»

(زهره دامپار)

علاقه‌مندی ایلخانان و فرمانروایان تیموری به جاودانه ساختن کشورگشایی و موفقیت‌های سیاسی و نظامی خود و خودآگاهی رجال ایرانی، تأثیر به‌سزایی بر رشد و شکوفایی تاریخ‌نگاری در آن عصر نهاد.

(تاریخ (۲)، ایران؛ از ورود اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۳۲)

جغرافیا (۳)

۱۰۶- گزینه «۴»

(زهره دامپار)

حاشیه‌نشینی و زاغه‌نشینی جلوه‌هایی از پدیده اسکان غیررسمی یا غیرقانونی هستند. در حاشیه‌نشینی مهاجران فقیر به‌طور غیرقانونی مسکن‌هایی موقتی در حاشیه و اطراف شهر می‌سازند. در زاغه‌نشینی علاوه بر حاشیه شهر ممکن است در نقاط مختلف شهر به وجود بیاید.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۲۲)

۱۰۷- گزینه «۲»

(کنکور سراسری ۱۳۰۱)

در نواحی حاشیه‌نشین و حومه‌های فقیرنشین شهرها (اسکان غیررسمی یا غیرقانونی) انحرافات و کجروی‌های اجتماعی، سرقت و خشونت، اعتیاد، طلاق و ... گسترش می‌یابد.
به‌طور کلی، فضاهای شهری می‌توانند در پیشگیری از وقوع جرم یا جرم‌خیزی نقش داشته باشند.

به کمک هوشمندسازی شهری به‌طور مثال نصب دوربین‌های مداربسته در نقاط مختلف شهر، می‌توان از گسترش این پدیده جلوگیری کرد. هم‌چنین با آموزش عمومی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای شهروندان می‌توان تا حدودی از پیشرفت آن جلوگیری نمود.

میلان شهری بازتاب فرهنگ و هویت شهروندان است. در طراحی میلان شهری، فرهنگ و هنر بومی و ملی تقویت می‌گردد و به نیازهای افراد ویژه به‌طور مثال معلولان و جانبازان و سالخورده‌گان توجه می‌شود.

(پهرفایا (۳)، پهرفایای سکونتگاه‌ها، صفحه ۲۴)

۱۰۸- گزینه «۲»

(آرش مرتضایی‌فر)

تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی از وظایف بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است که در سال ۱۳۵۸ با هدف تأمین مسکن محرومان، به‌ویژه روستاییان تشکیل شد.

(پهرفایا (۳)، پهرفایای سکونتگاه‌ها، صفحه ۳۳)

۱۰۹- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

در گذشته، توسعه کشاورزی مهم‌ترین عامل توسعه روستایی محسوب می‌شد، اما امروزه توسعه روستایی صرفاً به توسعه کشاورزی محدود نمی‌شود و به همه جنبه‌های فرهنگی، اجتماعی و محیط زیستی به‌طور هماهنگ اهمیت داده می‌شود.

(پهرفایا (۳)، پهرفایای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۳۱، ۳۳ و ۳۵)

۱۱۰- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

آمایش سرزمین عبارت است از سامان دادن و نظم بخشیدن به فضاهای جغرافیایی و توزیع متوازن، متعادل و منطقی جمعیت، فعالیت‌ها و تجهیزات و امکانات در سطح سرزمین.

یکی از ویژگی‌های آمایش سرزمین، توجه به توزیع متوازن جمعیت است.

(پهرفایا (۳)، پهرفایای سکونتگاه‌ها، صفحه ۳۶)

جغرافیای ایران

۱۱۱- گزینه «۴»

(زهرا دامیار)

این نمودار مربوط به افزایش جمعیت ایران در دهه‌های اخیر بوده است، نه نمودار تغییرات جمعیت شهری و روستایی؛ بنابراین افزایش جمعیت روستاها و شهرها ارتباطی با آن ندارد. مهاجرت‌های شهری و روستایی لزوماً به افزایش جمعیت منجر نشده است و بنابراین تغییراتی در جمعیت کشور ایجاد نخواهد کرد.

افزایش جمعیت کشورمان به‌طور عمده حاصل افزایش مثبت میزان موالید نسبت به میزان مرگ و میر بوده است و موجب شده است در سال‌های اخیر جمعیت کشور روند صعودی داشته باشد.

(پهرفایای ایران، پهرفایای انسانی ایران، صفحه‌های ۶۴ و ۶۵)

۱۱۲- گزینه «۱»

(زهرا دامیار)

سیاست کنترل جمعیت نباید به‌گونه‌ای باشد که هرم سنی کشور به سمت سالمندی و کهنسالی حرکت کند؛ زیرا این پدیده مانع اصلی بر سر راه توسعه اقتصادی جامعه خواهد بود.

(پهرفایای ایران، پهرفایای انسانی ایران، صفحه ۶۹)

۱۱۳- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

سیاست‌های کاهش جمعیت، کاهش رشد را به دنبال داشته است. این روند مشکلاتی را در آینده ایجاد خواهد کرد که از آن جمله می‌توان به برهم خوردن تعادل جمعیتی اشاره کرد. راهکار مناسب برای جلوگیری از پیری جمعیت استفاده از اطلاعات و آمارهای سنی و جنسیتی جمعیت است.

(پهرفایای ایران، پهرفایای انسانی ایران، صفحه‌های ۶۷ تا ۶۹)

۱۱۴- گزینه «۲»

(کنکور سراسری ۱۳۰۲ - نوبت اول دی‌ماه)

تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران:

۱- در دوره ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

۲- در دوره عباسیان، قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان «ایالت» تقسیم‌بندی می‌شد.

۳- در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری به‌ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.

۴- در دوره قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد.

(پهرفایای ایران، پهرفایای انسانی ایران، صفحه‌های ۷۲ و ۷۳)

۱۱۵- گزینه «۴»

(زهرا دامیار)

از لحاظ نظام اداری: دهستان تابع بخش، بخش تابع شهرستان، شهرستان تابع استان و استان تابع تشکیلات مرکزی است.

استان توسط استاندار، شهرستان توسط فرماندار، بخش توسط بخشدار و دهستان توسط دهیار اداره می‌شود.

(پهرفایای ایران، پهرفایای انسانی ایران، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

جغرافیا (۲)

۱۱۶- گزینه «۲»

(زهرا دامیار)

موارد «الف» و «ج» مربوط به فعالیت‌های نوع اول هستند. این نوع فعالیت‌ها، با استخراج و به دست آوردن مواد خام یا محصول از زمین یا دریا سروکار دارند.

فلسفه دوازدهم

۱۲۱- گزینه «۲» (علیرضا نصیری)

تفاوت رابطه علت با سایر روابط در این است که در سایر روابط، ابتدا باید طرفین رابطه وجود داشته باشند تا رابطه میان آن‌ها برقرار شود؛ اما در علت از آنجایی که حاصل و نتیجه رابطه، خود وجود معلول است، بنابراین معلول، از قبل از رابطه وجود نداشته و بعد از آن پدید می‌آید. البته باید دانست که این تقدم و تأخر از حیث عقلی است و گرنه از نظر زمانی میان برقراری علت و وجود یافتن معلول فاصله‌ای نیست و به محض وجود علت معلول نیز موجود می‌شود. (رد گزینه «۱» و تأیید گزینه «۲») علت نیز مانند سایر روابط دو طرف دارد که عبارت از علت و معلول می‌باشند. (رد گزینه «۳») همچنین بنابر این مقدمات، باید گفت که علت باید قبل از رابطه نیز موجود باشد - باز هم از حیث عقلی، نه زمانی - و گرنه معلولی هم در کار نخواهد بود. (رد گزینه «۴»)

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۳ و ۱۵)

۱۲۲- گزینه «۲» (فیروز نژادنیف - تبریز)

هم دکارت و هم تجربه‌گرایان معتقدند که اگر اصل علت در جهان پیرامونی ما به صورت برقرار باشد، در آن صورت در یافتن برخی از مصادیق آن، خصوصاً در مورد امور طبیعی، نیازمند حس و تجربه خواهیم بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ویژه دکارت است.

گزینه «۳»: ویژه دکارت است.

گزینه «۴»: ویژه تجربه‌گرایان است.

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه ۱۶)

۱۲۳- گزینه «۳» (همید سوریان)

دکارت که علت را بدیهی عقلی، فطری و از اصول اولیه می‌دانست، قطعاً اصل واضح‌تر و مبنایی‌تر امتناع اجتماع نقیضین را نیز چنین می‌دانست. بنابراین او نیز مانند فیلسوفان مسلمان معتقد بود که درک این اصل بی‌نیاز از استدلال است. البته دکارت درک این اصل را فطری و مادرزادی می‌داند، ولی فیلسوفان مسلمان معتقدند مدتی بعد از تولد، ذهن انسان شکل می‌گیرد و این اصل درک می‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: هیوم اگرچه درک رابطه ضروری بین علت و معلول را حسی و تجربی نمی‌داند، ولی نهایتاً بر مبنای حس و تجربه رابطه علت و معلول را به عنوان یک تداعی ذهنی و امری روانی توجیه می‌کند.

تکلیف: توجه کنید که «توجیه کردن» یک امر، غیر از «اثبات کردن» آن است. هیوم اثبات کردن اصل علت را توسط تجربه غیرممکن می‌داند، اما توجیه آن، از طریق ارجاع آن به نوعی عادت ذهنی امکان‌پذیر است.

گزینه «۲»: این دیدگاه مورد تأیید فیلسوفان مسلمان نیست، زیرا آنان فقط درک مصادیق علت در جهان طبیعت را این‌گونه می‌دانند و معتقدند در عالم ماوراءالطبیعه، می‌توان مصادیق علت را با عقل محض درک کرد.

گزینه «۴»: دکارت علت را با تعقل نمی‌پذیرفت، زیرا تعقل به معنای فعالیت استدلالی عقل است، ولی دکارت علت را اصلی فطری، بدیهی و بی‌نیاز از استدلال می‌دانست.

(فلسفه دوازدهم، پیمان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ تا ۱۸)

مورد «ب» مربوط به فعالیت‌های نوع دوم است. در این نوع فعالیت‌ها، منابع و مواد اولیه در کارخانه‌ها تغییر شکل می‌یابند و به کالا تبدیل می‌شوند. مورد «د» مربوط به فعالیت‌های نوع سوم است. در فرایند این نوع فعالیت‌ها، خدماتی به دیگران ارائه می‌شود.

(جغرافیا (۲)، نوامی انسانی، صفحه ۸۴)

۱۱۷- گزینه «۴»

(تکنور سراسری ۱۴۰۲ - نوبت اول دی ماه)

برنج از انواع کشت غله تجاری است که به شرایط خاص آب و هوایی گرمسیری، نیمه‌گرمسیری و رطوبت هوا و آب زیاد وابسته است. بیشتر برنج دنیا در قاره آسیا، به ویژه آسیای شرقی و جنوب شرقی کشت می‌شود. علاوه بر این از دهه ۱۹۷۰ میلادی با انقلاب سبز و به کار بردن روش‌های علمی، بذره‌های اصلاح‌شده، کود و آفت‌کش‌های شیمیایی و ماشین‌آلات، برخی کشورها موفق شدند تولید کشاورزی خود را به چند برابر افزایش دهند که از جمله این کشورها می‌توان به فیلیپین و پاکستان اشاره کرد.

(جغرافیا (۲)، نوامی انسانی، صفحه‌های ۸۷ و ۸۸)

۱۱۸- گزینه «۲»

(زهره دامیار)

پلانتیشن عبارت است از زمین‌های وسیع کشاورزی که به تولید یک محصول خاص اختصاص دارد. محصولات کشاورزی پلانتیشن: کائوچو، چای، نخل روغنی، پنبه، موز، قهوه، نیشکر، کاکائو و آناناس

(جغرافیا (۲)، نوامی انسانی، صفحه ۹۱)

۱۱۹- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

برای آنکه به وضعیت نابرابر نواحی در اقتصاد جهانی امروز بهتر پی ببریم، باید به پیشینه تعامل و روابط اقتصادی در جهان توجه کنیم.

(جغرافیا (۲)، نوامی انسانی، صفحه ۱۰۱)

۱۲۰- گزینه «۲»

(زهره دامیار)

ژاپن از جمله کانون‌های سلطه اقتصادی بر جهان است. کشورهای مرکز، مواد خام را با قیمت ارزان‌تر از کشورهای پیرامون به دست می‌آورند و کالاهای ساخته‌شده صنعتی را با سود بیشتر به آن‌ها می‌فروشند. کشورهای مرکز همچنین از طریق سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های چندملیتی از نیروی کار ارزان‌قیمت کشورهای پیرامون استفاده می‌کنند.

کشورهای مرکز گاهی با روش‌های مختلف افراد با استعداد و متخصص یا به اصطلاح، مغزهای متفکر را نیز از کشورهای پیرامون به خود جذب می‌کنند؛ درحالی‌که کشورهای پیرامون هزینه‌های تحصیل و رشد این افراد را پرداخته‌اند.

(جغرافیا (۲)، نوامی انسانی، صفحه‌های ۱۰۶ و ۱۰۷)

۱۲۴- گزینه «۴»

(موسی سپاهی - سراوان)

دانشمندان وقتی با پدیده‌ای مواجه می‌شوند و می‌خواهند علت آن را بیابند به سراغ عواملی می‌روند که تناسب بیشتری با آن پدیده دارند و علت آن پدیده را در میان آن عوامل جست‌وجو می‌کنند تا بتوانند به علت ویژه آن پدیده دست یابند.
(فلسفه دوازدهم، جهان علی و معلولی، صفحه ۱۹)

۱۲۵- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمانهای)

اصل سنخیت میان علت و معلول نظم خاصی در جهان برقرار می‌کند و به ما می‌فهماند که هر چیزی نمی‌تواند منشأ هر چیزی شود.
(فلسفه دوازدهم، جهان علی و معلولی، صفحه ۲۰)

۱۲۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانهای)

معنای لفظی تحصیل حاصل یعنی به دست آوردن چیزی که آن را اکنون دارا هستیم. اینکه رابطه علت بعد از وجود باشد، یعنی معلول وجود دارد و بعد رابطه علت برقرار می‌شود. اما اگر معلول موجود باشد دیگر رابطه وجودبخشی علت به معلول معنایی نخواهد داشت (رد گزینه «۴»). پس در رابطه علت یک طرف رابطه علت است و طرف دیگر خود رابطه وجودبخشی است، پس یک طرف آن خود رابطه است (رد گزینه «۳»). آنچه علت از معلول طلب می‌کند هستی‌یابی است یعنی علت اجاب می‌کند که معلول به وجود آید (رد گزینه «۱»). اما معلول پیش از رابطه علت اصلاً وجود ندارد که بخواهد طلب یا ایجابی نسبت به علت داشته باشد. معلول تمام هستی خود را از علت می‌گیرد (تأیید نادرستی گزینه «۲»).

(فلسفه دوازدهم، جهان علی و معلولی، صفحه ۱۴)

۱۲۷- گزینه «۱»

(فیروز نژادنیف - تبریز)

معنای اول اتفاق عبارت است از نفی علت یا نفی رابطه وجوبی و ضروری میان علت و معلول. بیت گزینه «۱» از آن جایی که میان «گردنده» و «گرداننده» رابطه‌ای ضروری و حتمی قائل شده است پس معنی اول اتفاق را رد می‌کند.

(فلسفه دوازدهم، کرامت تصویر از جهان؟، صفحه‌های ۲۴ و ۲۵)

۱۲۸- گزینه «۲»

(ممد سوریان)

در نظریه مه‌بانگ بیان دانشمندان به‌گونه‌ای است که برخی تصور می‌کنند پیدایش جهان بدون علت است. بنابراین معنای اول اتفاق به معنای نقض علت از این نظریه به ذهن متبادر می‌شود. اگر علت نقض شود، سنخیت نیز که از فروع آن است، نقض می‌شود (معنای دوم اتفاق). همچنین وقتی هیچ علتی جهان را به وجود نیاورده باشد، طبعاً برای این جهان یک غایت از پیش معین هم نبوده است (معنای سوم اتفاق) و پیدایش جهان هم، قابل پیش‌بینی نبوده است (معنای چهارم اتفاق).

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌های «۱» و «۳»: نظریه دموکریتوس و نظریه زیست‌شناسان، معنای اول اتفاق را به ذهن نمی‌آورد زیرا نمی‌گویند عناصر یا انواع جانداران بی‌علت به وجود آمده‌اند، بلکه نوعی حرکات یا تحولات تصادفی را علت می‌دانند. این دیدگاه‌ها اولاً معنای سوم و چهارم و سپس معنای دوم اتفاق را به ذهن می‌آورند.

گزینه «۴»: این دیدگاه درصدد نقض معنای سوم اتفاق است، ولی چون وجود خداوند را نمی‌پذیرد، دچار تناقض می‌شود. پس این معنا از اتفاق را به ذهن می‌آورد.

(فلسفه دوازدهم، کرامت تصویر از جهان؟، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۱۲۹- گزینه «۱»

(موسی سپاهی - سراوان)

علت تا‌مه همیشه جمعی از مجموعه عوامل نیست؛ مثلاً خداوند علت تا‌مه جهان است، اما مجموعه عوامل نیست.

(فلسفه دوازدهم، کرامت تصویر از جهان؟، صفحه‌های ۲۵ و ۲۶)

۱۳۰- گزینه «۱»

(علیرضا نصیری)

معنی اول اتفاق همان نفی علت یا ضرورت علی و معلولی است؛ معنی دوم آن نیز عبارت است از نفی وجود سنخیت میان علت و معلول. اگر کسی معنی اول اتفاق، یعنی نفی علت و ضرورت علی و معلولی را بپذیرد، قهراً به معنی دوم نیز ملتزم خواهد شد، چون امکان ندارد کسی علت را رد کند، اما سنخیت علت و معلول را بپذیرد. اساساً با نفی شدن هرگونه علت و معلول، سنخیت میان آن‌ها سالبه به انتفاع موضوع خواهد بود یعنی اساساً علت و معلولی وجود نخواهند داشت که بخواهند سنخیتی نیز داشته باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: معنی سوم اتفاق که نفی کردن غایت برای جهان هستی است، در عین پذیرش علت و لوازم آن نیز ممکن است مورد پذیرش واقع شود.

گزینه «۳»: اگر کسی معنی اول اتفاق را بپذیرد یعنی پذیرفته که علتی در جهان نیست یا ضرورتی میان علت و معلول وجود ندارد. چنین کسی هرگز نخواهد توانست به غایتی برای جهان هستی معتقد باشد چون نیل و حرکت به سمت و سوی غایت بدون نظام حاصل از رابطه ضروری علت و معلول غیرممکن است و اگر قرار باشد میان پدیده‌ها علتی برقرار نباشد و وجود بخشی از پدیده‌ها به دور از نظم علی و معلولی باشد، رسیدن به غایت محال خواهد بود و این به معنی پذیرش معنی سوم اتفاق است. پس نفی و پذیرش هم‌زمان معنای اول و سوم اتفاق ممکن نخواهد بود.

گزینه «۴»: پذیرش معنی چهارم اتفاق، یعنی این که ممکن است پدیده‌های پیش‌بینی نشده‌ای در جهان پیرامون ما رخ بدهند، با مفاد حاصل از نفی معنی اول اتفاق، که همان علت است، تعارضی نخواهد داشت و آن را خدشه‌دار نخواهد ساخت.

(فلسفه دوازدهم، کرامت تصویر از جهان؟، صفحه‌های ۲۴ تا ۲۷)

منطق

۱۳۱- گزینه «۴»

(ممد آقاصالح)

در علم منطق قواعد کلی تعریف مطرح می‌شود. هم‌چنین تعریف اصطلاحات مربوط به هر علم (من جمله منطق) در همان علم مطرح می‌شود. بنابراین علم منطق به تعریف اصطلاحات تخصصی خودش نیز می‌پردازد. مثلاً به این سؤال که «تعریف چیست؟» در خود علم منطق پاسخ داده می‌شود.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه ۲۸)

۱۳۲- گزینه «۲»

(مسین آفونری راهنمای)

گزینه «۲» به بررسی ریشه کلمه پرداخته است و از این طریق سعی در ایضاح مفهوم مورد بحث دارد؛ این در حالی است که سایر گزینه‌ها با مدد جستن از مفاهیم دیگر و تجزیه مفهومی که می‌خواهیم آن‌ها را تعریف کنیم، به تعریف آن پرداخته‌اند و بنابراین از جنس تعریف مفهومی هستند.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۱۳۳- گزینه «۱»

(علیرضا نصیری)

جسم نامی در گزینه «۱» مُعَرَّف (= مورد تعریف) واقع شده و جسم رشدکننده در تعریف آن آمده و از آن جایی که رشدکننده صرفاً مترادف لغوی لفظ نامی است بنابراین این تعریف لفظی محسوب می‌شود. - انسان در این گزینه به مفاهیم «جسم»، «نامی»، «متحرک به اراده» و «ناطق» تقسیم شده و یک تعریف مفهومی را شکل داده‌است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: دانشگاه معادل لغوی آکادمی است و بنابراین این تعریف، لفظی خواهد بود. - تعریف علم به دانش و دانستن و ... نیز تعریف لغوی است و خواسته سؤال را برآورده نکرده‌است.

گزینه «۳»: بخش اول این گزینه تعریفی مصداقی است. - این تعریف ارائه شده از شمع یک تعریف مفهومی به حساب می‌آید.

گزینه «۴»: این تعریف از «تعریف» چون به ریشه لغوی آن اشاره کرده‌است پس لغوی می‌باشد. - دقت کنید که سلب کردن ویژگی‌ها از شیء هرگز تعریف حساب نخواهند شد و به اصطلاح منطقی: «تعریف به سلب ممکن نیست.» و بنابراین بخش دوم این گزینه اصلاً تعریف نیست.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۱۳۴- گزینه «۴»

(پرکل رهیمی)

در این گزینه از ترکیب دو نوع تعریف لغوی (رهایمی و خودآیینی) و مفهومی (حالی) که چیزی محدود به چیزهای دیگر نباشد) استفاده شده‌است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: فقط تعریف مفهومی در این گزینه موجود است.

گزینه «۲»: فقط تعریف لغوی در این گزینه موجود است.

گزینه «۳»: فقط تعریف لغوی در این گزینه موجود است.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۲ و ۳۳)

۱۳۵- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)

به عنوان مثال: در تعریف انسان مفهوم عام، «حیوان» و مفهوم خاص «ناطق» هر دو کلی هستند.

تشریح موارد نادرست:

گزینه «۲»: مفهوم خاص از جهت مفهومی اخص است و گرنه کلی است و نه جزئی. در منطق ما با مفاهیم کلی سر و کار داریم.

گزینه «۳»: بین مفهوم مجهول و مفهوم خاص (مثلاً انسان و ناطق) رابطه تساوی برقرار است.

گزینه «۴»: در تعریف، یک مفهوم خاص نیز می‌آید. (به تفاوت معنایی کلی در مقابل جزئی و کلی به معنای عام دقت کنید.)

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه ۳۱)

۱۳۶- گزینه «۲»

(فیروز نژادتئف - تبریز)

اگر در تعریف مفهومی فقط به ویژگی اختصاصی آن مفهوم اشاره شود، احتمال دارد تعریف جامع نباشد؛ مانند تعریف انسان به مهندس.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ و ۳۵)

۱۳۷- گزینه «۳»

(مهمد رضایی‌بغا)

چون هر فعلی لزوماً بر انجام کاری دلالت نمی‌کند و می‌تواند به روی دادن حالتی اشاره کند، پس تعریف مذکور از فعل، جامع نیست و چون هر کلمه‌ای که بر انجام کاری دلالت کند، لزوماً فعل نیست و می‌تواند مصدر هم باشد، پس تعریف مذکور از فعل، مانع نیست. گزینه «۱» فقط جامع نیست ولی مانع است. گزینه «۲» فقط مانع نیست ولی جامع هست. گزینه «۴» نیز هم جامع و هم مانع است.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه ۳۵)

۱۳۸- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمان‌های)

تعریف باید مانع باشد؛ یعنی فقط بر مصادیق مفهوم مورد نظر صدق کند. به عبارت دیگر مصادیق نامرتبط را شامل نشود. مانند تعریف انسان به حیوان شاعر.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه ۳۵)

۱۳۹- گزینه «۲»

(علیرضا نصیری)

تعریف غیرمانع تعریفی است که علاوه بر مصادیق مفهومی که می‌خواهیم آن را تعریف کنیم، مصادیق مفاهیم دیگر را نیز شامل شود. اگر ما خواهیم تعریفی از یک مفهوم که غیر انسان است ارائه کنیم و آنگاه تعریف ما شامل تمامی مصادیقی شود که ناطق باشند، در آن صورت شامل مصادیق انسان نیز خواهد شد و در آن صورت تعریف مورد نظر مصادیقی از مفاهیم غیر را نیز شامل می‌شود و بنابراین غیرمانع خواهد بود.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۷)

۱۴۰- گزینه «۴»

(فرهار قاسمی نژاد)

نسبت مفهومی که می‌خواهیم آن را تعریف کنیم با خود تعریف، در تعریفی که جامع ولی غیرمانع است، عموم و خصوص مطلق (از خاص به عام)، در تعریفی که مانع ولی غیرجامع باشد، عموم و خصوص مطلق (از عام به خاص) و در تعریفی که نه جامع و نه مانع باشد، عموم و خصوص من وجه است.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۷)

فلسفه یازدهم

۱۴۱- گزینه «۲»

(مسین آفونری راهنمای)

سقراط اصلاً کتابی ننوشت و هر چه از او و تفکر او به ما رسیده است، از طریق آثار شاگردان او و مخصوصاً افلاطون می‌باشد.

این تفاوت می‌کند با این که کتاب‌های او به جا نمانده باشد؛ عبارت «کتاب‌های او به جا نمانده» می‌تواند معنی این را بدهد که او کتاب نوشته، اما از بین رفته است.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۷ و ۳۸)

۱۴۲- گزینه «۱»

(موسی سپاهی - سراوان)

سقراط هدف از گشت و گذار خود را متقاعد کردن افراد جامعه می‌دانست تا جسم و مال و ثروت را بر کمال نفس ترجیح ندهند، ولی این بدین معنا نیست که او می‌گفت باید به جسم و مال و ثروت کاملاً بی‌توجه بود.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه ۳۸)

۱۴۳- گزینه «۱»

(عمیر سوریان)

در روش سقراطی سؤال کننده، از مجهولات خود سؤال نمی‌کند بلکه پرسش کننده جواب درست را می‌داند ولی به گونه‌ای سؤال می‌پرسد که مخاطب خودش بتواند به پاسخ صحیح برسد. یعنی پاسخ صحیح برای مخاطب هم مجهول مطلق نیست و او خودش با تأمل و تعقل می‌تواند پاسخ را پیدا کند، ولی در ابتدا از مطلب درست غافل است و بعد از فکر کردن درباره سؤالات هدفمند، به تدریج خودش پاسخ را می‌یابد.

تشریح موارد نادرست:

گزینه «۲»: روش سقراطی از این جهت به کار ماما شبیه است که ماما به مادر فرزند نمی‌دهد بلکه کمک می‌کند فرزند خود را به دنیا بیاورد و سقراط هم حقایق را مستقیماً آموزش نمی‌داد بلکه با سؤالاتش کاری می‌کرد که خود مخاطب حقیقت را در ذهن خود بیابد و بر زبان بیاورد. پس وجه شبه اشتباه بیان شده است.

کردن جوانان به سبب ترویج آن خدای جدید. بنابراین بخش دوم اتهام سقراط در واقع نتیجه همان بخش اول اتهامات اوست (رد گزینه «۱»). سقراط باورمندی خود به خدا را طی برهانی که از باورداشتن به امور الهی به باورمندی به خود خدا می‌رسیم، اثبات می‌کند (رد گزینه «۲»). با وجود این که ملتوس به نمایندگی از متهم‌کنندگان که اکثراً از سوفسطائیان بوده‌اند، این اتهامات را به سقراط وارد می‌کرد اما دلیل اصلی بیان این اتهامات این بود که سقراط در مباحثاتی که با آنان داشت چهل‌شان را نشان می‌داد و برملا می‌ساخت (رد گزینه «۳»). اما با توجه به سخنی که سقراط در ابتدای دفاعیه خود بیان می‌کند، یعنی: «آنتیان! بگذارید افترا را که از دیرباز به من نسبت داده‌اند و ملتوس هم همان را تکرار کرد یادآوری کنم»، این اتهامات چیزی نبوده‌اند که ملتوس برای اولین بار بیان کرده باشد و پیش از آن نیز سابقه طولانی داشته است.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۹) (۴۲)

(امیر منصوری)

۱۴۷- گزینه «۴»

سقراط بیان می‌داشت که آیا کسی وجود دارد که علم و قدرت و عدالت فوق بشری را قبول داشته باشد ولی منکر وجود خدا شود؟ این یعنی از طریق این سخن که او ویژگی‌ها و صفات خدا را باور دارد، باورمندی خویش به خود خدا را نیز ثابت کرد.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۴۰ و ۴۱) (۴۱)

(کتاب آبی پیمان‌های)

۱۴۸- گزینه «۳»

هم از نظر سقراط و هم از نظر ملتوس ممکن نیست کسی صفات و امور مربوط به اسب را بپذیرد، اما منکر وجود اسب باشد و همچنین کسی پیدا نمی‌شود که علم و قدرت و عدالت فوق بشری را قبول داشته باشد ولی وجود خداوند را منکر شود. با توجه به این موارد عبارت گزینه «۳» نیز مورد قبول سقراط و ملتوس خواهد بود.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۹ تا ۴۱) (۴۱)

(همید سوریان)

۱۴۹- گزینه «۳»

سقراط معتقد بود که اگر از فرمان خدا سرپیچی کند مدعی داشتن دانشی شده است که در حقیقت فاقد آن است. مبنای این سخن، آن است که خداوند به سقراط فرمان داده بود در جست‌وجوی دانش بکوشد و عدم جست‌وجوی دانش فقط برای کسی درست است که دانش را دارد و نیازی به جست‌وجو کردن ندارد. بنابراین اگر سقراط دانش را جست‌وجو نمی‌کرد، گویا مدعی شده بود که همه دانش‌ها را دارد در حالی که در حقیقت فاقد آن بود.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۹ تا ۴۲) (۴۲)

(فرهاد قاسمی نژاد)

۱۵۰- گزینه «۱»

سقراط خطاب به حاضران در دادگاه گفت: «کسی که راه درست را یافت و آن را در پیش گرفت هرگز نباید از خطر هراسی به دل راه دهد.»

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۹ تا ۴۲) (۴۲)

گزینه «۳»: افلاطون جواب‌ها را هم می‌نوشت. بنابراین روش او سقراطی نبود. بلکه شخصیت سؤال‌کننده در آثار افلاطون در مورد مخاطب خود گویا روش سقراطی را به کار گرفته است ولی این اثر برای خواننده روش سقراطی را به کار نمی‌گیرد. روش سقراطی اساساً نمی‌تواند مکتوب باشد و باید با سؤالات شفاهی همراه باشد و لازم است مخاطب هم بتواند با پرسش‌گر سخن بگوید.

گزینه «۴»: این روش فقط برای مسائل عقلی که با تأمل می‌توان پاسخشان را دریافت کرد مفید است و در مورد مسائل تجربی که نیاز به مشاهده و آزمایش و تجربه دارد، بی‌فایده است.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۹) (۳۹)

۱۴۴- گزینه «۴»

(مهم‌ر رضایی‌بفا)

سقراط با هرکس که به او گوش می‌داد، مسائل اساسی خداشناسی، اخلاق، سیاست و اجتماع را در میان می‌گذاشت. پس یکی از مباحث مهم و حیاتی مربوط به زندگی در دوره سقراط، مفهوم خداست که در آثار افلاطون به آن اشاره شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نتیجه تأمل و مطالعه در زندگی سقراط از طریق آثار افلاطون، این است که به نقش حقیقی فلسفه در زندگی انسان بیشتر پی ببریم. گزینه «۲»: نقطه آغاز روش بحث سقراطی، انتخاب مفهومی مهم در زندگی بود؛ نه سؤال از چیستی مفهوم.

گزینه «۳»: سقراط اصلاً اثری نوشت که باقی نمانده باشد.

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۷ و ۳۸) (۳۸)

۱۴۵- گزینه «۳»

(علیرضا نصیری)

سقراط روش خاصی داشت که در اکثر بحث‌های خود به کار می‌گرفت و این روش به نام خود او، یعنی «روش سقراطی» مشهور است. این روش بدین صورت بود که او ابتدا از یکی از مفاهیم مهم زندگی انسان سؤال مطرح می‌کرد؛ مانند این که «عشق چیست؟» یا «چه کسی شجاع است؟» و سپس جواب‌های افراد حاضر در بحث را می‌شنید و آن‌ها را با سؤالات دیگر دنبال می‌کرد تا جایی که خودش به اشتباه اولیه‌شان پی ببرد و به حقیقت دست یابند و بنابراین آنچه در نهایت حاصل می‌شود - یعنی حقیقت - حاصل رویارویی خود حاضرین در بحث با سؤالات سقراط است. (تأیید گزینه «۳»). بنابراین هرچند که این روش با سؤال آغاز می‌شود اما نمی‌توان گفت که به سؤال نیز ختم می‌شود (رد گزینه «۱») و همچنین این مخاطبین هستند که به سؤالات پاسخ می‌دهند نه سقراط (رد گزینه «۲»). از سوی دیگر چون این پرسش‌های سقراط است که به بحث جهت می‌دهد و مخاطب را برای بیان داشتن حقیقت یاری می‌کند، پس نمی‌توان گفت سقراط در این میان بی‌تأثیر است! (رد گزینه «۴»)

(فلسفه یازدهم، زندگی براساس اندیشه، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۹) (۳۹)

۱۴۶- گزینه «۴»

(علیرضا نصیری)

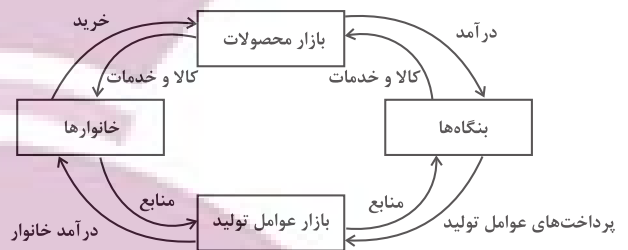
اتهامی که ملتوس - که به نمایندگی از متهم‌کنندگان سخن می‌گفت - به سقراط در دادگاه وارد کرد این بود که: «جرم سقراط این است که خدایانی که همه به آن‌ها اعتقاد دارند، انکار می‌کند و از خدایی جدید سخن می‌گوید! با افکار خود جوانان را گمراه می‌سازد و آن‌ها را از دین و آیین پدرانشان بر می‌گرداند...» بنابراین اتهامات سقراط عبارت بودند از: (۱) بی‌اعتقادی نسبت به خدایان آتن و سخن گفتن از خدایی جدید و (۲) گمراه

اقتصاد

۱۵۱- گزینه «۲»

(انفرین سامیری)

الف) نیمه بالایی نمودار تبادل تولیدات را در بازار کالاها و خدمات (بازار محصولات) نشان می‌دهد و نیمه پایینی بیانگر بازار عوامل تولید است.

(ب)

- در بازار کالاها و خدمات، خانوارها خریدار و بنگاه‌ها فروشنده‌اند.

- پولی که خانوارها بابت خرید کالاها و خدمات پرداخت می‌کنند، با عبور از بازار محصولات به‌عنوان درآمد بنگاه دریافت می‌شود.

(ج)

- پولی که بنگاه‌ها بابت خرید عوامل تولید می‌پردازند، با عبور از بازار عوامل تولید، به‌عنوان درآمد خانوارها دریافت می‌شود.

درآمد خانوارها در بازار عوامل تولید: پرداخت‌هایی که بابت خرید منابع تولید به خانوارها پرداخت می‌شود. این پرداخت‌ها در جدول زیر بیان شده‌اند:

عنوان	عَلت
دستمزد	دریافتی خانوارها بابت فروش نیروی کار
اجاره	دریافتی خانوارها بابت اجاره زمین یا کارگاه
سود	دریافتی خانوارها بابت در اختیار قرار دادن سرمایه مالی خود

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۴۶ و ۴۷)

۱۵۲- گزینه «۱»

(سیرمهر مدنی دینانی)

- در قیمت ۱۰ هزار تومان، اگرچه میزان تقاضا برابر با ۵۰ کیلوگرم است ولی میزان عرضه تنها ۱۰ کیلوگرم است. بنابراین حداکثر درآمد به‌دست آمده مساوی است با درآمد حاصل از فروش ۱۰ کیلوگرم عرضه شده.

حداکثر درآمد تولیدکننده در قیمت ۱۰ هزار تومان

$$= 10 \times 10 = 100 \text{ هزار تومان}$$

- در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی، با مازاد عرضه یا کمبود تقاضا در بازار مواجه می‌شویم. در قیمت ۴۰ هزار تومان میزان عرضه برابر با ۴۰ کیلوگرم و میزان تقاضا برابر با ۲۰ کیلوگرم است. در نتیجه در بازار با مازاد عرضه یا کمبود تقاضایی معادل ۲۰ کیلوگرم مواجه هستیم.

میزان مازاد عرضه یا کمبود تقاضا در سطح قیمت ۴۰ هزار تومان
میزان تقاضا در قیمت ۴۰ هزار تومان - میزان عرضه در قیمت ۴۰ هزار تومان
کیلوگرم $= 40 - 20 = 20$

- در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی، مصرف‌کنندگان به‌دلیل ارزان بودن کالا، مایل به خرید تعداد واحد بیش‌تری از کالا هستند. در این حالت در بازار این کالا، کمبود عرضه یا مازاد تقاضا وجود دارد. زیرا به‌دلیل ارزان

بودن کالا، تقاضا برای آن زیاد است؛ درحالی‌که تولیدکنندگان برای تولید آن کالا به آن مقدار، انگیزه کافی ندارند؛ در نتیجه تولید و عرضه آن کم می‌شود. در صورت ادامه این روند چون گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نخواهند شد، این گروه برای خرید کالا حاضر خواهند بود مبلغ بالاتری بپردازند و این امر سبب افزایش قیمت کالا می‌شود. افزایش قیمت باعث می‌شود که از یک سو تولیدکنندگان رغبت بیش‌تری به تولید نشان دهند و از سوی دیگر مصرف‌کنندگان از مصرف خود بکاهند. این افزایش قیمت تا رسیدن به سطح قیمت تعادلی و از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا ادامه می‌یابد. بنابراین در سطح قیمت ۲۰ هزار تومان، ۱۰ هزار تومان افزایش قیمت باعث رسیدن به سطح قیمت تعادلی (۳۰ هزار تومان) می‌شود.

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه ۵۱)

۱۵۳- گزینه «۱»

(مهوری ضیائی)

- چیزهایی که «مد» می‌شوند، حتی بدون تغییر قیمت، مقدار تقاضای آن‌ها زیادتر می‌شود.

- اگر هزینه‌های تولید کالایی افزایش (و یا کاهش) یابد، به شرط ثابت بودن سایر عوامل، بنگاه، عرضه آن کالا را کاهش (و یا افزایش) می‌دهد. (رابطه معکوسی بین هزینه‌های تولید و عرضه بنگاه وجود دارد).
افزایش قیمت مواد اولیه سبب افزایش هزینه‌های تولید کالا خواهد شد و در نتیجه میزان عرضه کالا کاهش خواهد یافت.

- ابداعات و اختراعات معمولاً با کاهش هزینه‌ها اثر مثبتی بر تولید و عرضه دارند. با اختراع دستگاهی که بتواند با تعداد کارگر کمتری، سرمایه‌یک تولید کند، هزینه‌های تولید کمتر می‌شود و با کاهش هزینه‌ها، عرضه افزایش خواهد یافت.

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۳۹ و ۵۰)

۱۵۴- گزینه «۴»

(کنکور خارج از کشور ۱۴۰۲)

الف) انواع مالیات مستقیم: مالیات بر داری و مالیات بر درآمد

$$\text{میلیون تومان } 110 = \frac{1}{3} \times 330 = \text{مالیات بر درآمد} = \frac{1}{3} \times \text{مالیات بر داری}$$

$$\text{مالیات بر داری} + \text{مالیات بر درآمد} = \text{مجموع میزان مالیات مستقیم پرداختی} \\ = 330 + 110 = 440 \text{ میلیون تومان}$$

ب) مالیات بر درآمد اشخاص مهم‌ترین نوع مالیات است که برابر با ۸۰ میلیون تومان است.

(ج)

عوارض نوسازی + مالیات بر مصرف = مجموع میزان مالیات غیرمستقیم پرداختی

$$\text{مالیات بر ارزش افزوده (VAT)} + \\ = 200 + (200 \times \frac{25}{100}) + (2 \times 110)$$

$$= 200 + 50 + 220 = 470 \text{ میلیون تومان}$$

(اقتصاد، نقش دولت در اقتصاد پیست؟، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۳)

۱۵۵- گزینه «۲»

(سارا شریفی)

الف) برای محاسبه مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع آوری شده در مرحله دوم دو راه حل وجود دارد:

راه حل اول:

مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع آوری شده در مرحله دوم
 نرخ مالیات بر ارزش افزوده $\times$ میزان ارزش افزوده آن مرحله
 تومان $= (4,250 - 2,500) \times \frac{10}{100} = 1,750 \times \frac{10}{100} = 175$

راه حل دوم:

= مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع آوری شده در مرحله دوم
 - مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده توسط فروشنده در آن مرحله
 مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده توسط فروشنده در مرحله قبل
 تومان $= (4,250 \times \frac{10}{100}) - (2,500 \times \frac{10}{100}) = 425 - 250 = 175$

(ب)

= مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده

مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده توسط فروشنده در مرحله آخر
 تومان $= 750 \times \frac{10}{100} = 750$

(ج)

= قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده در مرحله دوم
 (نرخ مالیات بر ارزش افزوده $\times$ قیمت کالا در مرحله دوم) + قیمت کالا در مرحله دوم
 تومان $= 4250 + (4250 \times \frac{10}{100}) = 4675$

(اقتصاد، نقش دولت در اقتصاد چیست؟، صفحه‌های ۶۳)

۱۵۶- گزینه «۳»

(زهرا ممدی)

درآمد حاصل از شریک ساختن افراد جامعه در طرح‌های عمرانی و سرمایه‌گذاری‌ها و یا ایجاد بدهی، نمی‌تواند همیشگی و پایدار باشد. به عبارت دیگر ایجاد بدهی توسط دولت ظرفیت محدودی دارد.

(اقتصاد، نقش دولت در اقتصاد چیست؟، صفحه‌های ۶۰، ۶۴ و ۶۵)

۱۵۷- گزینه «۳»

(مبین فزینی)

مسواک و خمیردندان کالاهای مکمل هستند. (باهم مصرف می‌شوند). در نتیجه با افزایش قیمت مسواک، تقاضای مسواک کاهش می‌یابد و به دنبال آن نیز تقاضای خمیردندان کاهش می‌یابد.
 برنج و ماکارونی کالاهای جانشین هستند. (در استفاده یا مصرف جایگزین یکدیگر می‌شوند).

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: با افزایش قیمت مسواک، تقاضای خمیردندان کاهش می‌یابد.
 گزینه «۲»: با افزایش قیمت برنج، تقاضای ماکارونی افزایش می‌یابد.
 گزینه «۴»: با کاهش قیمت برنج، تقاضای مردم برای خرید برنج افزایش می‌یابد و در مقابل تقاضای ماکارونی کاهش می‌یابد.

(اقتصاد، بازار چیست و چگونه عمل می‌کند؟، صفحه ۳۹)

۱۵۸- گزینه «۱»

(آفرین ساپری)

الف) در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی در بازار با کمبود عرضه یا مازاد تقاضا مواجه می‌شویم. در شرایطی که در بازار کمبود عرضه داشته باشیم، عده‌ای موفق نمی‌شوند کالای مورد نیاز خود را خریداری کنند. در نتیجه تلاش می‌کنند با پرداخت قیمت بالاتر محصول را به دست آورند. در ردیف‌های ۱ و ۲ جدول با کمبود عرضه مواجه هستیم.

ب) ستون A بیانگر میزان عرضه است؛ زیرا عرضه با قیمت کالا رابطه مستقیم دارد و با افزایش قیمت مقدار عرضه نیز بیشتر می‌شود. ستون B نشان‌دهنده میزان تقاضا است و رابطه آن با قیمت کالا معکوس است، یعنی با افزایش قیمت کالا، مقدار تقاضا کم می‌شود.

ج) در صورتی که قیمت کالا افزایش یابد، خریداران به دنبال خرید کالای جانشین آن (در اینجا گوشت سفید) می‌روند. در ردیف‌های ۴ و ۵ جدول در قیمت ۸۰,۰۰۰ و ۹۰,۰۰۰ تومان قیمت بیشتر از قیمت تعادلی است و خریداران به سراغ خرید گوشت سفید می‌روند.

(اقتصاد، بازار چیست و چگونه عمل می‌کند؟، صفحه‌های ۴۸ تا ۵۱)

۱۵۹- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)

الف) حضور دولت و عملکرد قوی آن سبب می‌شود افراد به حقوق یکدیگر تعرض نکنند.

ب) مجموعه گسترده‌ای از قوانین و مقرراتی که توسط دولت وضع و اجرا می‌شود، به منظور تسهیل و تشویق مبادلاتی است که به نفع خریداران و فروشندگان است و از بروز شرایطی که به مبادلات آنها آسیب می‌زند، جلوگیری می‌کند.

ج) دولت با وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف می‌کوشد تا وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم را برای مبادله بین افراد تضمین کند.

(اقتصاد، نقش دولت در اقتصاد چیست؟، صفحه‌های ۵۷ و ۵۸)

۱۶۰- گزینه «۲»

(سارا شریفی)

- مالیات بر مصرف: این مالیات نهایتاً توسط مصرف‌کننده نهایی پرداخت می‌شود، اما وظیفه قانونی پرداخت آن به عهده تولیدکنندگان و فروشندگان است.

- عوارض گمرکی و خدماتی:

این نوع از مالیات، علاوه بر این که یکی از راه‌های درآمدزایی دولت‌ها است، معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می‌شود.

- در کشورهایی که ساز و کار مالیات بر ارزش افزوده در آن‌ها برقرار است، کسب و کارها، منبع مالیات را از فروش خودشان جمع‌آوری و آن را از طریق خرید از دیگر کسب و کارها، پرداخت می‌کنند.

- حقوق و عوارض گمرکی: در واقع مالیات هر کشور بر صادرات و واردات کالاهای مختلف است. این نوع از مالیات، تابع سیاست‌های کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشورها است.

(اقتصاد، نقش دولت در اقتصاد چیست؟، صفحه‌های ۶۲ و ۶۳)